

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V. ker., Honvéd-utca 10. szám.
 Kiadóhivatal: V. ker., Nádor-utca 34. szám.
 Szerkesztői telefon 56—12. Kiadóhivatali telefon 54—39.
 Igazgatósági " 842. Nyomdai " 44—09.

Főszerkesztő: **VÉSZI JOZSEF**
 Felelős szerkesztő: **KABOS EDE**
 Igazgató: **HERTZKA LOTHÁR**

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
 50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
 Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Romok között.

(v.) Ma reggel óta sűrűn romrakás a magyar parlamentárismus. Az a pusztította a népképviselő méltóságos nevét és alkotmányos hatalmát bitorló osztályképviselő. Az új ülészakas ünnepe megnyitására hirdettek ülést a képviselőházban. Az ülés ideje előtt egy szertelen politikai tivornya dulta fel az ország tanácstermét. Csárda, amelyben duhaj legényeknek zuzó kedve szotytyant, nem feshet visszatásítóbban annál a felforgatótt, szertesztrombolt márványesarnoknál. S e romok fölött hangos törtült a győztes tábor diadal-mámora. A győztes tábor pedig az ellenzék volt. A szövetség ellenzék. Az egész ellenzék. Nem mindnyája verekedett a teremszolgákkal, nem mindnyája tört és zuzott, de a győzelemnek mindnyája örült. Mert ma ők győztek. November 18-ikán szemközt állottak a jogtíró többség zárt soraival: akkor csak szóval tiltakoztak; pedig akkor még friss volt bennük a harag. Ma — három hét multán — az öklükkel tiltakoztak. Bizonyára merő véletlen, hogy ez olyan időben történt, amikor tizenöt-husz teremőrön kívül senki még nem volt a teremben. Nekiestek hát ezeknek a szolgáltnak, — a törvényhozó urak a cselédeknek, százan husznak, — és kivertek őket a teremből. Aztán a székekre és asztalokra került a sor, majd a lépcsőkorlátokra. Mindezt izz-porrá törték. S a romladékokat odadobták az üres terem közepére. Mire a kormány-párt is beszállingózott a képviselőházba, már el volt végezve minden. Száz törvényhozó elbánt husz darabonntal, kilenc székkel és tíz asztallal. Ma bizony, ők győztek. Olyan borzasztó alaposan győztek, hogy az ülést meg sem lehetett tartani.

A helyzet ezzel új alakot öltött. Vádoló és vádlott az ország ítélőszéke előtt szerepet cserél. A kisebbség, mikor a többség a maga jogát a házszabály megszegésével gyakorolta, jogtírásról beszélt. Félrevert minden haragot, bebarangolta és felizgatta az országot, hogy vége immár az alkotmány-nak, mert a többség tudatosan tette magát túl a házszabályon s mihelyt csorba esett, ha akármilyen kicsiny is, az alaki jogon, nincsen többé semmi biztosítéka a nemzet ellentálló erejének. Így vádolt az ellenzék. S ma aztán mi történt? Ma ugyanez az ellenzék hozzányult maga is a legnyersebb erőszak fegyvereihez. Ütött, vert, rugott, tört, zuzott, bontott. Ez megannyi törvény-sértés. A házszabály, amelyet a többség sértett, csak házszabály. De a törvény több a házszabálynál. A törvény:

törvény. A törvény mindenkit kötelez. A képviselőt is. Sőt ezt elsősorban. Kötelezi a királyt is, aki midőn szentesíti, azt fogadja meg, hogy mind maga megtartja, mind másokkal megtartatja. Akik ma mindent felforgattak az ország tanácstermében, fölébe helyezkedtek törvénynek és királynak. Az alaki jog megsértését az anyagi jog felborításával torolták meg. És megsértettek még valamit: az alkotmánynak egyik sarkalatos tételét. A királynak azt a jogát, hogy tőle függ a parlamenti ülészakok megnyitása és berekesztése. A királyi kézirat mára rendelte az új ülészak megnyitását. Ez a rendelet — legjobb esetben is — csak holnap lesz végrehajtható. Ma sem kihirdetni, sem fogadtatni nem lehetett az előfordult erőszakosságok miatt. S ha jogtírárs volt a többség ama cselekedete, hogy jogát jogellenes formákban érvényesítette, mi neve van annak az eljárásnak, amely erőszakos rombolással állja útját egy lényeges alkotmányjog érvényesítésének?

Kinos végignézni ezt a paroxizmust a boszut lihegő pártindulatnak. A józslésű emberek igazán utálatlalt fordulnak el e förtelmes elfajulásoktól. Legyen is már valahára elég belőlük. Nemuljanak el a vészharangok és konduljon meg a lelekkharang a saját tivornyaiknak féktelenségébe belepusztuló parlament fölött. Szabaduljon meg az ország e magáról, magas hivatásáról, kötelességeiről és méltóságáról megfeledkezett képviselőház visszatásító látványától. A bírói hatalom a választó közönséget illeti meg. A per megérett az ítélethezatalra. S a közvélemény kész igazságot tenni a perben álló felek közt. Ítélete böles lesz és igazságos. Az új képviselőház magával fogja hozni a választói jog erős kiterjesztésének áthághatatlan s kijátszhatatlan parancsolatát. Maga a választó közönség fogja kimondani, hogy a kiváltsággá torult polgárjog kiterjesztésével regenerálni kell a magyar népképviselőtet. Az osztályparlament csufságos bukását jelzi ez a mai nap. A végromlás örvényének széléről az egészséges fejlődés útjára csakis a népparlament ránthatja vissza a magyar alkotmányosságot. A kiváltságos osztályállam összeomlott és semmiféle hatalom nem fogja azt romladékaiból újjáépíteni. A dolgozó, a demokratikus, a modern Magyarország a korhad multat, amely a meddő sérelmi politikán rágódik, k fogja söpörni a törvényhozás esarnokából s az új elemekkel új szellemet fog beléje vinni: a komoly dologtevésnek, a becsületesi kulturmunkának, a törvényhozás társadalmi lelkiismeretének szellemét.

A rombolás napja.

Budapest, december 13.

Tíz órára ma ülés volt hirdetve. Ezt az ülést nem lehetett megtartani. A meg nem tartott ülésben pedig tíz percig olyan orkán pusztított, hogy az állítólag romokban heverő alkotmány mellett most már ott van a nemcsak állítólag, hanem a szó szoros értelmében romokban heverő üléssterem is. Ebben a gyönyörű márványteremben délelőtt tíz órakor minden össze volt törve. A parlament tekintélye is, csak éppen a kő maradt meg a kövön. A márványt nem tudták szétsejteni.

Ennyit bevezetésül.

S még valamit. A szegedi árvíz idejéből maradtak képek, melyeken a borzalmas pusztulást nézi a partról Tisza Kálmán. Mikor a mai orkán vége felé a miniszterelnök lesétált a terem közepébe s már nem voltak bársonyszékek, nem voltak miniszteri padok, nem volt elnöki dobogó, feldöntve hevert a t. Ház híres asztala, foszlányokban rongyolódta a törvénykönyvek s az emeletes dobogónak asztalkáján, ahol az elnöki esegő szokott pihenni, most Gabányi Miklós ült, lábait felégetve, hátul a t. Háznak: abban a pillanatban Tisza István úgy hasonlított az árvíz rombolásain chekintő Tisza Kálmánhoz! Az arcáról szinte olvasni lehetett. Átsugárzott a halovány bőrön valami fanatikus, lobogó hit, talán párja annak a szegedi híres jelszónak: — „a parlament szebb lesz, mint volt“.

Ma, a rombolás sötét percében, olyan nehéz elhinni az ilyen jóslatot. De Tisza hiszi, binnie kell, hogy csakugyan „szebb lesz, mint volt“.

Hogy milyen taktikával indult el a mai ülésbe a szövetség ellenzék, talán örökre is titok marad. Bizonyos, hogy nem azzal a taktikával, amelyet (nincs erre más szó) „alkalmazott“. Kilenc órakor ez a körülbelül százhatvan főnyi tábor elindult az új-párt körhelyiségéből s végig a Duna partján felvonult — Tisza ellen. Ott kiinn az utcán nem történt semmi nevezetes. Valamelyes ifjúság csatlakozott az egyébként nem imponáns menethez, majd az utcai járőrelőkből is többen akaszkodtak a ritka látványossághoz, mert hiszen a kigyó-vonal élén Apponyi, Kossuth és Rakovszky haladt, a végén pedig Bánffy Dező öröklő mosolygó arcában sítékérezhetett a kivánság.

De még elég eszűndes volt a tüntető séta. Csak itt-ott hangzott:

— Eljen Apponyi! Eljen Bánffy!

És aztán így:

— Le az erőszakkal! Eljen az alkotmány!

Viharosra kezdett fodrozódni a hullámzó tömeg, mikor a képviselőház kapuja alá ért. A kapu bolthajtásos. Oda sokan nem férnek egyszerre. De meg a jegy nélkül szűkölködő kíséret is nagy hajlandóságot mutatott, hogy a képviselők menetével besurranjon a t. Háza.

Ezt látván, a kapuban posztoló rendőr-

felügyelő (Rogolyának hívják) a rigolyást) egyszerre rendelkezni kezdett:

— Csak egyenként szabad beereszteni a képviselő urakat, nehogy illetéktelenek is bejöjjenek!

Nyomban odaugrott *Ugron*:

— Hogy mer az ur itt rendelkezni? Ki az ur? Mi az ur? Itt a képviselők az urak s ha az ur tovább alkalmatlanok, úgy elrendelkezünk, hogy lába se éri a földet.

— Kérem! — szabadkozott a felügyelő.

De már közelében termett *Lengyel Zoltán*, *Jústh Gyula*, *Rakovszky István* s még egy pár a harcias temperamentumuk közül. Fenyégetve röpködtek a kérdések:

— Mit akar ez!

— Mit gagyog?

— Miről álmodik?

Huszan-harmincan megálltak a szerencsétlen Rogolya előtt s kezdtek szorongatni, egyelőre csak úgy vállal, hassal, könyökkel. Rogolya beszélt és beljebbézt. A szorongatók azonban tulbeszéltek s mihelyt beértek a társaság előcsarnokba, valóságilag footballt kezdtek játszani a rendőrfelügyelővel. *Zboray Miklós*, *Kaas Ivor* és *Lengyel Zoltán* egyre taszította, *Jústh Gyula* pedig egyszerre akkorát lödített rajta, hogy *Rogolya* bebukott a portás telefonszobájába, melynek ajtaját előbb rázárták, de aztán jobb eszmét kapván, kiszédtek a zárkából és kilökték az utcára.

Ezzel végeztek. *Lengyel Zoltán* felkiáltott:

— Most ugy benne vagyok a pofozkodásban! Viszket a tenyerem!

Gyorsan kivették a télikabátjaikból s a téli levegőtől és izellítő verekedéstől kipirulva, felsiettek az emeleti folyosóra. Ott szemüket szurta az első pár darabont.

De még csak rájuk szóltak:

— Szégyeljék magukat!

Csak a belső folyosón kaptak igazán vérszemet. Éppen jókor érkeztek oda, hogy meghallják *Fernbach Antal* kijelentését. *Fernbach* ugyanis *Apponyi*hoz lépett és indulatosan szólt:

— Kegyelmes uram, most én is kilépek.

Ha itt az ember minden sarkon, minden zugban lát egy pár gazember-darabontot, akkor ezt türni mégse lehet!

*Fernbach*ot megéljenzették, de most már bátrabban rohanták meg a szegény darabontokat. Ezek a szűk, gyönyörűen termett emberek (egyik-másik olyan szép, mintha valami festményből szállt volna ki) sápadtan, szótlannul türték a röpködő inzultusokat. Pedig elég vastag inzultusok voltak már kezdetben is. *Gazember*, hóhér, hazaáruló, pribék, mészároskutyá, semmiházi — ez csak egy bokrétaféska a sok virágból. Állt a sok legény, mint a cövek s később egy-egy ellenzéki honatya is megmondta róluk:

— Istennuccse, alkotmányosabban viselkedtek, mint mi!

De vagy tíz percig minden inzultus ezeknek a nemzetiszín szalagos, gyönyörű darabontoknak szólt. Szidta és gyalázta őket még *Bánffy Dezső* is.

— Hát nem tudnak tisztességesebb fogfalkozást találni?

Nem feleltek, összeszorították ajkaikat és úgy néztek farkaszemet az uri inzultálókkal, mintha azt mondanák:

— Dejzen csak mosdona kigyulmed nekem ilyenek: az után!

Es látván, hogy a darabontok mindent türnek, rajtuk köszörülték az elmésségüket mozt már valamennyien. *Polónyi*, *Hellebronth*,

Papp Zoltán, *Lengyel Zoltán*, *Hock János*. Mind, mind süvítette, kiáltotta:

! — Gazemberek!

Még csak főtízre járt az idő. A szabad-élvüpartiak közül vajmi kevesen voltak a t. Házban. Csak *Feilitzsch Arthur* sietett át olykor a folyosón és adta ki a rendelkezéseket a darabontok parancnokának, az viszont a darabontoknak. Az egyik rendelet az volt, hogy a darabontok — ahányan vannak — foglalják el azonnal az elnöki dobogót, nehogy az ellenzéki testőrség megszállhassa. S a darabontok két másodperc múlva már helyükön voltak. Két szál legény jobbra is, balra is a dobogó feljáromjával, a többi fönn a dobogón.

Virágzó asszonykarzat legeltette szeméit a daliás fiukon. S ők álltak hidegen, kissé sápadtan, a tomboló uri társaság fölött, ismeretlen feladatoktól fáza.

Egyszerre élesen, mint a rakéta, röppen a magosba gróf *Zichy Aladár* tenorhangja:

— Örök a gazembert! De mégse fog bejönni!

(Ez a *Zichy Aladár* különben, mellesleg szólván, a második meglepetés ebben a hadjáratban. Ha *Tiszából* soha nézték volna ki a veszedelmes agitátort, akinek bizonyult, *Zichy Aladár*ból még ugy se. Pedig hihetetlenül veszedelmes agitátor. Éles, harsány, rikácsoló hangja tülör minden lármán, ézengészen. Az ember belereszket, ha hallja. Minden kiáltást kísér, tulrikácsol, félelmesebbé tesz az ő hangja. S amellet folyton szöki, ugrál, hadonáz, tüzel és vadit, a két szeme pedig ég, mintha paprikával szórták volna tele. A mai orkánban övé volt a vezető hang.)

Egyébként pedig *Zichy* kiáltása, hogy mégse eresztik be *Perczel Dezsőt*, csak a kieszt taktikának jelszava volt. A kieszt taktikából pedig nem lett semmi. Halomra döntötte *Lengyel Zoltán*, aki egyszerre elrikantotta magát: — Ejnye az áldóját! Hát muszáj nekünk addig várni, míg *Perczel* be akar jönni?

Azzal áttörte magát szövetségstársainak sokaságán s nekiment egyedül az emelvény alján rostokoló darabontoknak. Félre az utamból, pribékek! Azok persze nem mentek félre, hanem keresztbefont karokkal megálltak előtte falnak, hogy törje át, ha tudja. *Lengyel* pedig tudta. Mert nem közéjük furakodott, hanem mezés gyorsasággal pofonította előbb az egyiket, aztán a másikat s miattal a meglepett darabontok inogva álltak oldalt. *Lengyel* már egy lépcsővel följebb termett s immár el volt zárva bajtársaitól. Előtte is darabontok, mögötte is darabontok. Mikor az áu bajtársai ebben a veszedelmes kalitkában látták, segítségére siettek. S ezzel indult meg a nagy csata, a nagy rombolás. Meri két oldalról kellett segítségére sietni. *Eitner Zsigmond*, *Poszgay Miklós*, *Kaas Ivor*, *Papp Zoltán*, *Hock János*, *Zboray Miklós* és *Holló Lajos* alulról, ahol csak két darabontot kellett az utból eltolni, egy másik csapat pedig oldalról, ahol az emelvény karfáján kellett keresztülmászni. Akkor még tán nem is gondoltak rombolásra. De mikor két-három képviselő a karfába kapaszkodott, az *recsegn* kezdett s erről jutott eszükbe, hogy ha elég sokan fogna beléje kapaszkodni, súlyuk alatt a karfa leszakad. És le is szakadt.

Karzat és völgy egyszerre csak azt látta, hogy az elnöki dobogó jobb karfája egész szélességében leszakad s az emeletnyi lépcsőn dula-kodik minden pillanatban lezuhanhatnak a mélyébe. A völgyben állókat ez a tudat dühbe és izgalomba hozta. Egy perc alatt szétszedték a karfát és hosszú gerendákat nyújtottak fel társaiknak, hogy azokkal verjék ki a dara-

bontokat. S mindenkit elkapott a láz, hogy fegyvert nyújthasson fel a küzdő társaknak. *Sághy Gyula* egész testével ránehezedett a horvát miniszter asztalára és csakugyan kidöntötte helyéből. Erre *Miksa Imre* is kiugrott a sorompóba és sorra lökte fel, sorra törte össze a miniszteri asztalokat, majd nekiesett a t. Ház asztalának, a híres nagy asztalnak, és összetörte, az asztallábakat pedig feldobálta a holtápadtan s még mindig összefont karokkal álló darabontokra. Most már mindenki tört, romlott és hajigált. *Nessi Pál* felkapta a miniszterelnök bársonyszékét és úgy dobta hátra a padok közé, hogy a szék is, a padok is összetörték. *Rakovszky István*, gróf *Bethlen Balázs*, *Lovász Márton* s még egy csomó képviselő a törvénykönyveket, tintatartókat, széklábakat, butorárbokat hajigálták a darabontokra.

A terem közepén már tornyos máglyarakás volt a romokból.

Rakosi Viktor fölmászott a máglya tetejére és sipolt:

— Előre, kurucok!

Abban a pillanatban látható lett *Holló Lajos*, aki szétszakadt ruhája árán felkapaszkodott az elnöki dobogó tetejére, ott felállott az asztalra és ebből az emeletes magasságból gerendákkal verte, kergette a hátráló darabontokat. Ujjongó taps harsant fel a völgyből. Most már játszva törtettek fel a többiek is. *Eitner Zsigmond* torkon ragadt egy szűk darabontot, az se röstelt belemarkolni *Eitner* torkába s folyt a dulakodás, míg a bikaerejű *Eitner* lerántotta magát a darabontot vagy tíz lépcsőn lefelé. Már akkor több darabont vértett. *Papp Zoltán*nak szétszakadt az inge, csupa vér volt a keze és a hóna alatt a szétszedett karfa roncsaival, hatolt előre ütve, törve, zuzva. A komótos Rigó Ferenc talán sugott valamit egy darabontnak, mert az úgy megszorította aztán a torkát, hogy a kurne függetlenségi fuldokolva bukácsolt vissza a völgybe. De azalatt már *Zboray*, *Holló*, *Papp*, *Lengyel*, *Kaas* és *Poszgay* valamennyi darabontot kiszorította az ülésteremből s kelt hihetetlen diadalujjongás az egész völgyben.

Báró Bánffy Dezső felsietett a kisebbik dobogóra s onnan adta az utasításokat:

— Dobáljátok ki az elnöki széket! Mindent!

Az elnöki szék átröpült a korlátton, össze, tört és betörte néhány gyorsiró fejét is. Utána röpült a tintatartó, az itatósfefe, a papírvágó. Már a csengő is ott volt *Zboray* kezében, de nem dobta le mindjárt, hanem jól megrázta előbb.

Elnöki csengetyűszó az orkánban! És maga az orkán szólaltatja meg! Mint amikor a vihar szólaltatja meg a harangot, melylyel a vihar ellen szökiak harangozni. Ki hallgatott most a csengő szavára? Senki. Nevettek. Megittasodtak hangján. És tapsoltak *Zboray*nak, És tapsoltak valamennyien önmaguknak, mert tiszta volt már a terem, nem volt benne se darabont, se más hazaáruló, hacsak nem a karzaton, melyek zsufolásig voltak ugyan telve, de egyetlen hanggal se vegyültek el az orkánban. Soha ilyen csöndes karzatokat! Azok az aszszonyok talán nem is hitték, amit láttak! Aloraz!

Apponyi és *Kossuth* ültek a helyeiken — lehajtott fével.

Ezt nevezik a szabad kéz taktikájának.

Most pedig elfoglalván a kótszázharماس dombot, (ez a *Hock* elméssége volt) a diadalmas ostromlók hozzáfogtak az elfoglalt erő kellő megerősítéséhez. *Zboray Miklós* sorra kiszedte azokat a voslag sárgarézrudakat, melyek-

kel a dobogó szőnyeg a lépcsőfokokhoz van erősítve. Minden ember ott a födélzeten kapott egy-egy ilyen sárgarézdorogót s azzal állott a dobogó tetején. A *költött őrszem* báró Kaas Ivor volt. Ő egészen szélről helyezkedett el, ahol Perczelnek esetleg jönnie kell. Ha jön, ő akar vele leszámolni. Azt mondta:

— *En az éjjel leszámoltam magammal, családommal. Készen vagyok rá, hogy ma meghalok. De megesküdtem és megesküdünk, hogy Perczel itt többé nem élne és nem fog elnökölni!*

Azzal hitette maga elé revolverét. (Csak később, Zichy Aladár kérésére tette vissza zsebébe.) De őrhelyét nem hagyta el, délután egy óráig. Az előző asztalról *Gabányi Miklós* lögatta a lábait. A címerez angyalokat hat elszánt ember takarta el: *Szluha István, Olaj Lajos, Nessi Pál, Horváth Gyula, Eitner Zsigmond és Pozsgay Miklós* álltak ott zordonan. A lépcsőfokokon ültek, egymás alatt, mindegyiknek kezében a sárgarézdorogó: *Zboray Miklós, Nagy Sándor, Hock János.* Ugy néztek ki, mint a *Széchenyi-szobor* körül a szigonyos figurák. Lenn pedig a völgyben, a végzett munka után cigarettára gyujtvá, üdvözelve tolongott az egész ellenzék.

— Rendet akart Tisza? Nohát itt van a rend!

Egy romhalmaz volt az egész terem. S egyszer csak harsány éljenzés hangzott. A romokon, tört székeken, padroncsokon keresztül óvatosan lépkedett a terembe — gróf *Andrássy Gyula.*

— Eljen *Andrássy!*

Idégesen, sötét arccal állt meg az ifju gróf a völgyben. Körülnézett s nem szólt egy szót sem. Aztán mindig újabb éljenzésből fogadva érkeztek: gróf *Andrássy Tivadar, gróf Hadik János, Wlassics Gyula, Apponyi és Rakovszky* siettek eléjük, beszélgetésbe is bocsájtóztak, míg a tábor helyén maradt és diadalmasan trónolt a romokon.

Rákosi Viktor jelző sija megszólalt. Mindenki talpon termett. Akkor lépett be a terembe *Tisza István miniszterelnök.*

Kiséretében alig ötven-hatvan hive. (Hiszen még csak tíz óra volt, alig érkeztek még a Házba.) A főrendek karzatától jobbra, a hátsó ajtón jött a miniszterelnök s csöndesen sétált le körülbelül a negyedik padsorig. Onnan nézte a pusztulás képét.

De már harsogott feléje az üdvözlés:

— Ki a csirkefogóval!

— Hazaáruló!

— Ki vele!

A barátságos üdvözlésre a miniszterelnök *fejében lejtött a völgybe.* Megállott az első pad előtt, zsebredugott kezekkel, némán szemlélődve. Miniszterelnöki széke, ég felé néző lábakkal, ott meredt valahol hátul, a negyedik padsor fölött. Le nem ülhetett. Megállott tehát elől és nézett. Gróf *Andrássy Gyula* szólanul melléje állott. Egy lépéssel erősebb gróf *Andrássy Tivadar* nézte mindakettőt. Mellette pedig mindig nevető arcával *Bánffy Dezső* helyezkedett el. Ez a különös, néma csoportzat egy pillanatra az ellenzéknek is elvette a hangját. Valahoggy úgy festett a jelenet, mint amikor nagy katasztrófa színhelyén mindenki a másikat nézi s egyiknek sem jut észbe egy vigasztaló szó sem.

De nemcsakára kitért — a harag? Nem. A guny.

Gróf *Zichy Aladár* meghajolt, mint egy illemmester s két karjával a romokra mutatván, szólott:

— Mester! Csak egy kis formazótás történt. Egyéb semmi.

Hellebronth Géza parasztozabban nyilatkozott:

— *Későn tetszett jönni, tekintetes ur! Már nincs szék, amire leülhessem.*

Ez fölébresztette *Tisza Istvánt* s most már szólanul sarkon fordult és kiment az ülésteremből. Nyomában a hívek. Gróf *Andrássy Gyula* utána nézett, aztán megővölte fejét s ment az ellenkező irányban.

Az ellenzék pedig tarkán hangzott:

— Most katonaságot rendel be a terembe!

— Az a katonaság fogja őt kivégezni!

— Az első lövés őt öli meg!

— Csak erőszak... az kell nekünk!

És most már készülődtek az erőszakra. Gróf *Zichy Aladár* és báró *Bánffy Dezső* kezüket dörzsölve, boldogan járták be a csoportokat.

— Csak kirendelné a katonaságot!

A folyosóról pedig egészen más híreket hoztak be a terembe. Azt mesélték, hogy *Tisza István* bement a háznagyí hivatalba s megnézte a dulakodás sebesültjeit, beszélgetett a vérző emberekkel és bátorította őket. Azt mesélték, hogy a miniszterelnök déli tizenkét órára értekezletre szólította a szabadlúmpártot, a mai ülésről pedig lemond. Azt mesélték, hogy a rombolókat bíróság elé fogja állíttatni, holnapra pedig rendet csinál.

Ezek a hírek nem nyugtatták meg, inkább felháborították az ellenzékot. Csak most kezdtek a nagy dulakodás egyes részleteire emlékezni. Ugy gyűjtötték össze az adatokat egymás közt való beszélgetésekből. A darabontok panaszkodnak? Hiszen köztünk több a sebesült! *Papp Zoltán* vérzik. *Rigó Ferenc* beteg és észetörte magát. *Sümei Vibost* úgy találták hátra egy székkel, hogy szinte elvesztette a hangját. *Holló Lajosnak* szélszakadt a ruhája és csupa vér a keze. *Molnár Ákost* elöntötte az elnöki tintatartó tartalma. S mind ezért mi a kárpótlás?

Lengyel Zoltán a levegőbe emel egy cipőt.
— Ez a kárpótlás. Lehajtuk egy darabontól.

Azt a darabontól pedig *Eitner Zsigmond* rántotta magával a mélységbe, ahol *összerugdosták, féljé levethették, aztán kidobták.*

Lendl Adolf juttatja eszükbe, hogy van a cipőn kívül más kárpótlás is.

— Megakadályoztuk az ülést.

Rátkaay László a földről egy darab nemzetiszini övet emel föl.

— Ez is egy darabontó volt. Ezenél felajánlom emlékké Magyarország miniszterelnökének!

— Majd adunk mi neké egyéb emléket is! — fogadkoznak százan.

S mikor éppen így fogadkoznak, feltűnik a dobogó jobbpárti feljárománál *Nagy Sándor* alakja. *Rákosi Viktor* nyomban sítol, ami azt jelenti: figyelme! Az ellenzékí őrség talpon terem. És egyszerre mindenfelől harsogják:

— Ki vele!

— Ki a hazaárulókkal!

Nagy Sándor merészkedik felelni. Az őrség már fenyegetőzve közeledik a sárgarézdorokkal. *Hock János* *Nagy Sándor* mellett terem és kapacitálja:

— Menj ki, Sándor, ez itt most elemek harca!

Nagy Sándor nincs ugyan megővözve, morog is, de távozik.

S az ellenzék megint egyedül van.

Féltékeny. Minden ellenzékí kitarított a helyén. Lesték, mi fog történni.

A völgyben nevetgélve, cigarettázva várt a tábor.

Gróf *Andrássy Gyula* fölkereste *Apponyit* és mondott neki valamit. *Apponyi* erre konferált *Kossuth Ferenc* és *Rakovszky István*nal, akik — úgy látszott — hajlottak szavára. Most már mindhárman fölsiettek az előzői dobogóra, ahol *Apponyi* a vezérkar nevében kapacitálátparkodott valamire az őrséget. Hogy mire? — akkor még nem lehetett tudni. De az őrség dühösen felelt s ezt már lehetett hallani.

— Nem engedjük egy percig sem elnökölni!

— Hazudott! Megszegte a szavát! Ide nem teszi be a lábát!

— Nem tehetjük! Megesküdünk!

— Kaas Ivor nem lesz esküszegő!

Ezekből az ingerült replikákból megtudta a völgy, hogy az *Andrássy*ak *Perczel* elnöklésének utját akarnák egyengetni. Csakhamar kitudódott gróf *Andrássy Gyula* álláspontja, hogy *Perczel Dezső* jog szerint még elnök s mindaddig, míg erőszakot nem próbál, az elnöklésben megakadályozni nem szabad. Így próbálták az összes *Andrássy*ak és *Apponyi* is kapacitálni az ellenzékot, de hasztalan.

Ugron adta ki a jelzőt:

— Ha beteszi a lábát, a másiki percben már becsap. Ha egy másodperere engedünk, akkor mindent megcsinálnak.

S *Ugron* álláspontjára helyezkedtek valamennyien.

— Nem engedjük! Nem engedhetjük!

Rakovszky István a dobogóról lekiáltotta a völgybe az ultimátumot:

— Elnököljön bárki, de *Perczel* nem! A család, szegő, érdemellen erre a helyre.

— Ugy van! — harsogta az egész völgy.

S az *Andrássy*ak első közvetítő kísérlete kutba esett. Gróf *Andrássy Gyula* megint csóválta a fejét, még megpróbálta a személyes intervenciót s mikor ezzel is kudarcot vallott, kedvetlenül eltávozott a teremből is, a Házból is. A folyosón az ellenzékí képviselők megéljenéztek: — még csak nem is biccentett a fejével, hanem elment. Utána elszéledt az egész kaszinópálya.

Az őrség és a tábor továbbvárt a teremben.

Hirtelen újra figyelmeztetett a *Rákosi Viktor* sija:

— Vigyázz!

Csávossy Béla, a háznagy, üzenetet hozott, hogy ma nem lesz ülés. Ezt üzeni a miniszterelnök. Mehetnek már haza az urak, nyugodtan.

— Hazudnak!

— Ne higgyünk nekik!

— Be akarnak csapni!

— Itt maradunk estig!

Csávossy riadtan sietett ki a folyosóra s az ellenzék csakugyan a teremben maradt, míg csak híre érkezett, hogy a szabadlúmpárt már meg is tartotta értekezletét, már el is határozta, hogy holnap lesz a legközelebbi ülés s már *Tisza* ki is mondta, hogy a *közönösök* büntetéseket ellen a bíróság fog eljárni, ha pedig a mindenre kész banda folytatja rombolásait, nyomban a nemzetre fog appellálni.

Ekkor végre hítek. De még tréfálgattak, Paródiákban dolgoztak.

Barabás a völgy közepén beült az elnöki szék roncsaiba és túrta, hogy feléje zudítsák

az inzultusokat, melyeket Percezelnek szántak. Még ő sugta a támadóknak:

— Szorongásaitok meg, a torkomat... Köpjetek szembe... Dobjatok ki!

Majd Zboray eszielt egy paródiát. Lobogtatni kezdte a dobogón szobkendezőjét:

— Szavazzunk! A felém hangzó óhajtsóknak engedve, kimondom, hogy itt Percezel többé nem fog elnökölni!

S így tréfásan végezték, amit rombomba kezdtek.

Már kétfőre járt az idő. A táborok zöme rég elszéledt. A fanatikusok akkor szédelőztek a folyosón. És ott Bánffyra szeméretelték, hogy az orbán alatt ő is dirigált.

Bánffy hangosan, diadalmasan pattant fel:

— Igénis dirigáltam. Igénis én csináltam az egészet. És fogom is csinálni, míg csak Tiszát meg nem buktattam.

A fanatikusok megjelentek Bánffyt s ők távoztak utolsóknak a lerombolt ülésteremből, a meg sem tartott viharos ülésből...

A nemzet fog itélni.

Déli tizenkét óraker a szabadelvűpárti képviselők ellepték a Lloyd-klub nagy termét, ahol már akkor Tisza István gróf és Podmaniczky Frigyes báró elfoglalták az előki emelvényét. Az értekezletet a szokatlan örójában szinte zsongott, forrt és kavargott az egész nagy ülésterem s a kavargó tömeget slyig lehetett csöndességre bírni, mikor Podmaniczky Frigyes báró az ülést megnyitotta. Az izgalom megszállt minden arcon s szinte haragosan hangzottak a fölkiáltások:

— Halljuk Tiszát!

Tisza István nyugodt hangon, az izgalom minden külső jele nélkül, ismeretes pózában kezdett beszélni. Szavait sűrűn szakították félbe a heves közbekiáltások.

Tiszelt pártértekezlet! — kezdte a miniszterelnök. — Törődelmesen be kell vallanom, hogy tegnap egy könnyelmű kijelentést tettem, mikor azt mondtam, hogy megfontoltam és meglatoltam mindazon esetlegeseket amelyekre számíthatunk. (Zajos fölkiáltások: Betyárookra nem gondolhatott!) Dacára annak a sok kellemetlen tapasztalatnak, amelyet a multban már tehettünk, mégis úgy látszik, hogy illuzióban élttem (Ugy van! Ugy van!) és azok az urak, kiknek egész existenciájuk... (Fölkiáltások: Nem urak azok! Betyárok! banditák!) a teknikai obstrukcióhoz van köve, egy olyan szituációt idéztek elő a Házban, amelyre csakugyan nem számítottam. (Fölkiáltások: Tiszteletes ember nem számíthat olyanra! Halljuk! Halljuk!) Sok mindetre képesnek tartottam azokat az urakat, de egy ilyen közönséges büntény elkövetésére (igaz! ugy van!) és védtelen embereknek, ilyen gyáva összeszürkölésére (Gyávák, cudarok!) nem tartottam őket sem képesnek. Hát tisztelt barátaim, ebben a fölvevésben esalódtam. Egy illuzióval lettünk szegényebbek és most már a helyzettel számolnunk kell. Az alapigazság, amelyet nem szabad szem elől téveszteniük, az, hogy ami ma a Házban történt, közönséges bünteleny (Igaz! Ugy van!), amelyért gondolom, a büntető följelentés meg fog történni (Helyeslés.), a kellő lépések meg fognak történni, a Háznak módja lesz a mentelmi jog felfüggesztése iránt intézkedni. (Hegedüs Sándor közbekiált: In flagranti rajtértek) és Magyarországon, hála Istennek, van még bíróság, amely a jelenségeket elbánjon. Ez tehát az ügynek egyik oldala, amelyet nyugodtan a bíróságra bízhatunk. A másik oldala most már a további teendők iránti megállapodás. (Halljuk! Halljuk!) Tisztelt barátaim! Ami ennek az egész szituációnak politikai horderejét és következményeit illeti, én azt hiszem, hogy ha lett volna még szüksége az országunk fölvilágosítására, hát az, ami ma a képviselőházygyűlés-termében lefolyt, az csakugyan mindenki előtt, aki nem val, bebizonyíthatta azt, hogy itt egy mindenre-kész banda (Igaz! Ugy van!) a magyar parlamentarizmus megrontására, a magyar nemzet megbesejtelenítésére. (Ugy van! Ugy van!) És,

ha lehetséges lenne, hogy valami még fokozza a meggyőződésnek és az elhatározásnak erejét mibennünk, ugy ezek a mai jelenségek bizonyára fokozták. (Élénk helyeslés.) Nekünk, t. barátaim, mennünk kell a magunk ulján. (Élénk helyeslés.) Megtehet-tük volna ezt ma is, mert hiszen a képviselőházban az ülés lehetőségeit biztosítani lehetett volna ma is. Én azonban azt gondolom, hogy jobb, ha következetesek maradunk ahhoz az eddig követett taktikához, hogy semmit az események meglepetészerű halása alatt nea cselekedjünk (Élénk helyeslés.), hanem megfontoltan, hidegvérrel, de fölirtóztathatatlanul megúnlunk a magunk ulján. (Hosszantartó zajos helyeslés és taps.) Tisztelt barátim! Meglehet, hogy a küzdelem más fegyverek alkalmazását fogja szükségessé tenni, mint aminekre gondoltunk addig, amíg egy, bármennyire elfajult parlamenti küzdelemmel állottunk szemben. Ha ismétlődnek ez az eset, hogy ott közönséges büntelenyek követettek el, akkor nekünk is olyan fegyverekhez kell nyulnunk (Zajos helyeslés.), amiket közönséges büntelenyek szemben a közbizottság fölirtására szükségeseknek tartunk. (Hosszantartó élénk helyeslés.) Én azt hiszem, csalódnak ezek az urak, ha azt hiszik, hogy azzal a tényrel, hogy ök it meg vissza-taszítják viselkedés által, esetleg erősebb fegyverek használatát teszik fölfelelően szükségessé, megfontolják az egyetértést és az egységet a pártban és megrontják a hangulatot az országban. (Ugy van! Zajos fölkiáltások: Szó sincs róla! Ki fog ezekkel szövetekezni?)

Kubinyi Géza: Nincs itt gyáva ember egy sem!

Tisza István gróf: Utóvégre is minden attól függ, hogy van-e, él-e a magyar nemzetben igazi ragaszkodás az alkotmányhoz, a magyar parlament jó hírnevéhez, becsületéhez és életképességéhez. Ha nem él, akkor hiába fáradounk, hiába érünk el elemer sikereket, a végeredmény csak gyászos és siralmas bukás lesz — nem ránk nézve, akik dicső ügy mellett, fölemelt fölvel harcokunk (Ugy van! Ugy van!) — hanem a nemzetre nézve. De nincs, nem lesz és nem lehet így; a magyar nemzetben benne van az élő hit az alkotmányban. (Zajos helyeslés és taps.) Nyilvánult ez az élő hit eddig is és csak egy-két ilyen jelenetet csináljanak, mint ez a mai volt, eleni erővel fog kitörni a nemzetből (Hosszantartó zajos helyeslés és taps) az egészséges ragaszkodás ezredes alkotmányunkhoz, amelyet oly rutul akarnak most a nemzet veszére felhasználni (Ugy van! Ugy van!) ugy, hogy barátaim, még abban az esetben is, — amit kizárnak tartok, mert hisz kezünkben vannak a sikernek összes előfeltételei — de még abban az esetben is, ha tényleg elérnek azt a céljukat, hogy ennek a Háznak működőképességét lehetetlenné tegyék, abban az esetben sem ismernek ingadozást, abban az esetben is megtennem az első napon, amelyen tehetném, azt, hogy hivatkoznám a nemzet életére. (Zajos helyeslés.) Tehát vagy helyreállítjuk a rendet ebben a Házban és biztosítjuk a fölfelelően szükséges törvényalkotási teendők teljesítését s akkor a nemzetre való appellálás későbbi időkre maradhat, vagy tegyük föl — ámbár nem hiszem — hogy nem sikerül ez a törekvés, s akkor csak egy kötelességet ismerek a kormányra nézve: azt a kötelességet, hogy azonnal, nyomban appelláljon a nemzet életére. (Hosszantartó zajos helyeslés és taps.) Egyről legyenek azok az urak meggyőződve: a nemzet itélőszéke elő fogjuk őket állítani (Élénk helyeslés), feladni fognak és itélni fog a nemzet fölfeletük! Bármit csinálnak, ezt a megérdemelt sorsukat nem fogják elkerülni. (Zajos helyeslés.) De hát, t. barátaim, azt hiszem, ezzel várhatunk még egy kisidő, és szépen, nyugodtan teljesíthetjük egyelőre kötelességünket ebben a Házban és elintézhetjük azokat a törvényjavaslatokat, amelyek elintézése a törvényes állapot fölirtása végett szükséges. Én ismételve csak arra kérek benneteket, hogy az a szent tűz, amely bennetek lobogott és amely az eddigi eredményeknek biztos záloga volt, ha lehet, kétfőztöt erővel lobogjon most, ezek után a merényletek után, és teljesítjük kötelességünket mindannyian abban a tudatban, hogy, ha valamikor, most igazán mi védjük a nemzetnek legszentebb érdekeit (Hosszantartó zajos helyeslés) és mi állunk szemben olyan merényletekkel, amelyekkel szemben azután nem jog, de parancsotlós kötelesség megtenni mindazt, amit a magyar

nemzet biztossága, a magyar nemzet besülete megkíván. (Zajos helyeslés.) Elhez kérem szíves támogatásokat és kérék benneteket, hogy legyünk együtt. Ha ma este formális értekezletet nem tartunk is, méltóztatassatok följönni, hogy megbeszélhessük magunk közt a további teendők minden részleteit és azután folytassuk tovább ezt a nagy harcot, amelyben a kötelességteljesítésnek, egy nagy ügy védelmének fölemelő érzése egész erővel kell, hogy vígyen bennünk előre. (Zajos helyeslés), folytassuk tovább vállvetve, kölcsönös bizalommal. (Perceki tartó meg-megújuló zajos helyeslés és taps. Zajos fölkiáltások: Éljen a vezérünk!)

Báró Dániel Ernő: Habár a felindulástól talán még remeg a hangom, mert csakugyan nem voltam elkészülve harmincöt évi parlamenti működésem után, hogy ilyen jelenetek, mint amiket ma megértünk, a képviselőház termében előfordulhassanak, mégis bátorságot veszek magamnak, hogy felszólaljak ebben az illusztris testületben; felszólaljak azért, mert éppen a mi vezérünk rámutatott arra, milyen nagy jelentősége van ezzen most, ebben a szent harcban, hogy a párt vállvetve, teljes odaadással, teljes elzántsággal kövessen vezérünket. Éppen ezért bátór vagyok felszólalni és hangsúlyozni azt, hogy ebben a nagy harcban, amelynek egyedüli célja a parlament munkaképességének helyreállítása, a jogrend megállapítása és a békének biztosítása az országban, hogy újaltal megvessük alapját annak, hogy ugy kulturális, mint anyagi tekintetben itéves tevékenységet fejthessen ki ez az ország, igenis ebben a nagy harcban mi teljes elzántsággal, teljes odaadással, kivétel nélkül, a pártunk minden tagja — mert nem teszem fel, hogy volna a pártban egyetlen olyan gyáva ember is, aki ilyen momentumban a vezért és ezt a szent ügyet cserben hagyja — teljes odaadással és elzántsággal fogja követni vezérünket. Az Isten a mi vezérünket tovább is éltesse, adjon neki tovább is erőt, hogy ez a nagy küzdelem végig kiküzdhesse.

Elnök: Nem lévén senki sem szóásra felírva, talán szabad kimondanom azt, hogy vezérünk szavai mélyen, keblünk mélyéig hatottak ránk és megerősítették bennünket azon hitben és meggyőződésben, hogy nem várhatunk itt más teendőt, mint szorosan megmaradni azon az uton, amely utat választottunk eddig is. Hogy ezen az uton biztosan haladhassunk, mindenekelőtt szükséges az összetartás és, hogy semiféle mellékérdék ne vezessen senkit, hanem csak a közérdek, a közjó. (Félkiáltások: Halljuk Szentiványit! Most érkezett meg!)

Szentiványi Árpád: Igen tisztelt értekezlet! Itt vagyok és itt maradok. (Viharos taps és éljenzés.) Olyankor, mikor haj van, félreállni sohasem szoktam. Csak azt az egy kérést intéztem a t. elnök-séghez, hogy most ebben a percben ne határozzunk semmit. Lehet, hogy talán estig lecsendesül az igazgottság. Holnap tartunk konferenciát és akkor határozunk. Addig is kérem a miniszterelnök urat, hogy semmiféle retorzióval most ne méltóztatassanak élni, mert az bizonyos, hogy, amely percben bármilyen kis erőszakosság történik, az egész az utca fog kerülni. (Zaj. Mozgás.) A magyar ember nem horvát. Azokkal elbánni könnyebb. A magyar ember, ha tüzeben van, nem gondol azzal, hogy ott hagyja-e a foga fehéret vagy nem. Én azt tartom, hogy a higgadság a födolog. (Zajos fölkiáltások: Ezt mondta a miniszterelnök is!) És ha van haza-fiság abban a csoportban, amely kilépett, akkor kezbe fogja venni a közvetítést, hogy a rend helyreálljon. Most csak azt kérem, ne határozzunk a percben semmit (Félkiáltások: Nem határoztunk!) hanem vagy holnap, vagy talán ma este tartunk értekezletet. (Helyeslés.)

Gróf Tisza István: Tisztelt barátunk nem volt jelen a pártértekezlet elején. Konkrét határozat ma nem hozott. Azonban igen nagy hiba volna, ha abból, hogy most konkrét határozatot nem hoztunk, bárki is — nem itt, mert hiszen mi tisztában vagyunk magunkkal, de odaki — ingadozást vagy elhatározott akarat hiányát akarná kiokoskodni. Én teljesen igazat adok t. barátunknak abban, hiszen ezzel kezdtem felszólalásomat — hogy elsietni semmit nem szabad; az erős elhatározás, az erős akarat, az energikus kivétel éppen a higgadt megfontolás alapján jöjjön létre és elsietni nem szabad azokat, az erősebb eszközöket sem, amelyekre esetleg szükség

a kordont s ezeket nyomban bekísérték az ötödik kerületi kapitányára. Így kerültek a rendőrség *Biravez Dóme* a *Poporul Român* nevű oláh lap szerkesztője, *Vadár Sándor* vasuti hivatalnok, *Váradi Károly* joghallgató, *Csekei Péter* festősegéd, *Szerdahelyi Henrik* gazdász, *Vajna Miklós* tanuló, *Schiff Ralae* szabómester és még néhányan. Az előallítottakat igazolás után szabadon bocsátották.

Időközben dél leit s a szabadelvűpártiak elindultak a Lloyd-klubba, az ellenzék pedig hazafelé. Az ismertebb ellenzéki képviselőket megjelénéztek a kormánypártiaknak egy-egy abcug jutott. *Apponyi Albert* és *Kossuth Ferenc*, valamint az ellenzéki vezérő-bizottság tagjai a Dunapart felöli részen távoztak a Házból.

A tömeg most elhagyta a helyét és a Hungária-szálló felé tartott, mert tudta, hogy *Apponyi Albert* gróf is oda megy. A szálló előtt aztán hosszú ideig élénéztek Apponyit, hallani kívánták, de helyette *Nessi Pál* köszöntö meg a lelkes ovációkat.

A képviselőház előtt történt dolgokról a rendőri sajtóiroda a következő hivatalos közleményt adta ki:

Ma, december 13-án reggel kilenc órakor *Rogulya György* rendőrelőgyelől két gyalogos-rendőrrel a képviselőház iókapuja alatt foglalt helyet, hogy ott az ülések alatt szokásos szolgálatot teljesítsen. Tizedél óra körül egy tömeg ellenzéki képviselő, kísérve nem képviselőkből álló tekintélyes tömegtől, jött a képviselőház elé. Ragulya felügyelő figyelemzete a nem képviselőket, hogy csak belépőjeggyel mehetnek be, mire a képviselők öt maguk elé tolva, nemcsak szóval, de tettegg is bántalmazták, mért is Rogulya felügyelő hivatalos eljárásában lévő hatóság közér bántalmazása miatt a *büntetőjogi eljárást megtiltja*. Az az egyes lapokban elterjedt híresztelés, hogy a rendőrség képviselőket megakadályozott volna, vagy meg akart akadályozni a Háza való bemenetelben: rosszakaratu koholmány s így a rendőrség eljárásával nem hozható kapcsu atba a teremben történtek, főleg miután egyes nem kormánypárti képviselők kijelentették, hogy előre tudták, hogy a Háza az fog bekövetkezni, ami bekövetkezett.

A büntető eljárás.

Plósz Sándor igazságügyminiszter félegy órakor sürgösen magához hivattatá dr. *Szekély Ferenc* koronaügyészt és dr. *Pongrácz Jenő* királyi főügyészt. A koronaügyész, amikor az igazságügyminiszter szolgálja megjelent előtte, éppen a Kuria második büntető-tanácsában volt elfoglalva. *Sebestyén Mihály* a tanács elnöke azonnal fölfüggesztette az ülést és a koronaügyész sietve távozott. Az igazságügyminiszter, a koronaügyész és főügyész a megindítandó büntető eljárás dolgában folytatták tanácskozást.

A miniszterelnök már a délben megtartott pártkonferencián kijelentette, hogy megtorlásért a bírósághoz fog fordulni. Az ellenzék napok óta hirdette tudniillik, hogy a mai ülés megtartását meg fogja akadályozni s ezt ma végre is hajtott. Osszerombolta a közvagyon tiszteletörtségi felszólításokat s akik ebből magukkal vitték valamit, idegen tulajdont sajátítottak el jótalanul. Ezek a motivumok alkalmasak és elegendők már magukban véve is a büntető eljárásra, s amint hírlik, az ezt megelőző vizsgálat meg is fog indulni.

Másrészt a mentelmi eljárást is megindítják ellentük.

Esti hét órakor törvényességi vizsgálóbizottság jelent meg a képviselőházban. A bizottság tagjai voltak: *Kállay Miklós* vizsgálóbíró, *Tóth János* rendőrkapitány, *Tóth Imre* rendőrfelügyelő, mint jegyzőkönyvezető, aki a vizsgálót a kiválgított ülés terem helyiségekben vezette. A bizottság felszólítására *Fischer Adolf* rendőrségi fénypérez négy oldalról lefényképezte az ülés teremmet. A felvételek híven visszatükröztek a képet, amelyet a rombolás után az ülés terem nyújtott. A bizottság szakértőként *Porcsolt Ernő* műépítész és *Schambach Károly* építészmérnököt hivta meg szakértői szemlére.

A vizsgálat a büntető törvénykönyv 165 (hatóság elleni erőszak), 301 (testi sértés), 418 (idegen ingó vagyon rongálása) és 152 (lázadás) szakaszai alapján indították meg.

A mai nap pszichológiája.

Egy szabadelvűpárti korifeus a mai nap feleltetán így állapította meg:

— A szabadelvűpárt tegnapi prognóziába vevált. Az ellenzék mindent megtett, hogy Tiszát és a szabadelvűpártot meggondolatlan és elhamarkodott akcióba ugrassa. Számításukban azonban csalódtak, mert sem a szabadelvűpárt sem a miniszterelnök nem esett abba a hibába, amelyet temperamentumától biztosan reméltek. Az ellenzék ma nem rombolni, nem pusztítani akart, hanem meggondolatlan megtorlásra akarta bírni a kormányelnököt. A számítás az volt, hogy *Tisza katonaságot fog a terembe vezényeltetni*. E számítás kedvéért kellett ki- és megvenni a szolgákat, ezért kellett forgácsosá zúzni az ülés terem berendezését. Mindez megkérdőbe vitelre kerül, a fanatizmusnak minden különösebb jele nélkül, rideg taktikából történt, csak azért, hogy az erőszakkal a nagyobb erőszakot lehessen provokálni. A kormányelnök jókor fölismerre a célzatot és ezért az erőszakra nem erőszakkal felelt, hanem a perdöntőilletékes fórum elé, a büntető-bíróság elé vitte az ügyet azon a címen, hogy az ülés még nem volt megnyitva s hogy a büntetteket nem képviselők, hanem magánemberek követték el. Ez az egyik bíróság a nagy verben. A másik a nemzet, a mely abban a kérdésben fog dönteni, hogy a magyar parlamentarizmus megállhat-e a mai fölfogások mellett, amelyek szerint a parlament munkaképességének helyreállítására irányuló akció jogsértés, de a királyi kézirat felolvasásának rombolással való megakasztása — honmentő munka.

Felosztás ex-lexben.

A szabadelvűpártiak egy régi és tekintélyes tagja a képviselőházban történt események kapcsán fölmerült azon kérdéstről, hogy a Háznak ex-lexben való fölülzárása lehetséges-e, tudósítónknak a következő igen érdekes fejtegetéssel szolgált:

— A törvényben világosan és félreérthetetlenül meg van mondva, hogy a Házat olyan időben lehet csak fölülzárni, hogy a jövő évi költségvetés még letárgyalható legyen. A törvénynek ezt a feltételét ma már teljesíteni nem lehet, mert ha a Házat ma fölülzárják, az január vége előtt már nem jöhet össze s azonfelül még az 1905-ik évi költségvetés sincsen letárgyalva. A közjogi vélemény tehát az, hogy a mai események nélkül lehetetlen lett volna az indemnitás megszerzése előtt a Ház fölülzárása. Amda a mai események új szituációt teremtesznek.

Miben áll ez az új szituáció? Abban, hogy a király saját fejedelmi jogkörében rendelkezett adott ki, mely szerint az új ülészatot a mai napon nyissák meg. Egy alkotmányos jog gyakorlásáért hívták tehát mára egybe a Házat, de ezt az alkotmányos jogot az ellenzék erőszaka miatt nem lehetett gyakorolni. Kérdés, vajjon holnap lehet-e? Annyi mindenestre bizonyos, hogy az ellenzék még az ülés megnyitása előtt olyan erőszakot alkalmazott, mely egy királyi jog gyakorlását megghiúsította.

Az új szituációnak ez az egyik eleme. A másik az, hogy a parlament gépezetének működése lehetetlenné vált ott, ahol még a királyi kézirat fölülzárását is megghiúsítják és lehetetlenné teszik, amiből az is folyik, hogy még inkább lehetetlen a költségvetés letárgyalása vagy az indemnitás megszavazása. A parlament tehát szakutcaba jutott, melyből a kibontakozásnak egyetlenegy módja van csupán. Az, hogy föl kell híjni a nemzetet a nyilatkozatra. A nemzet verdiktjének kell eldőnie azt is, hogy ma a törvény ellenére végbe vitt házfölülzárás indokolt-e vagy sem? A kormánynak vállalnia kell a felelősséget azért, hogy olyan időben ozlatja föl a Házat, amelyben a fölülzárást a törvény tiltja, de viszont a választások eredménye nemcsak a házszabályok módosításának kérdésére adja majd meg a választ, hanem arra is, hogy följelenti-e vagy elítéli-e a kormányt a házfölülzárásért.

Az emlék-forgácsok.

A pezsgőpalackok ólomsipkáját kiegyenesítik, kifáragják, képes levelezőlapot csinálnak belőle. De a sztrómbolt parlamentarizmusból is lehet emlék-forgácsokat csinálni. *Lengyel Zoltán*, *Nessi Pál* és *Barabás Béla* lécdarabokat, székülabakat, padrészeket osztogattak az emlékűl még pedig a rombolás vezérének autogrammjával. Ilyen autogrammmal megszentelt drága emlékforgácsokat vitték magukkal haza az ifjú képviselők, egyes újságírók, egyetem hallgatók és sok-sok asszony. Egy-egy emlék-forgács-egyéként akkora is volt, mint egy Peste Lloyd. Mert Lengyel Zoltánék adtak ám egész pad-főleleket emlékűl s aláírták a szent emléket *Bánffyval* is, *Mezőssyvel* is, *Barabással* is. *Mégyi Vilmos* elvitte emlékűl azt a széküdarabot, melyvel hátraverték. Mindenki vitt haza valami emlék-forgácsot s látván a boldogult Steindl mester remekének szétesedését, valaki fölkiáltott a folyosón:

— Ugy látzik, Steindl mesterre hangsúlyozzuk az ellenzék legjobban, mert az ő művét rombolta le legelőbb...

A szabadelvűpártból.

A szabadelvűpártban ma este nem volt konferencia. Konferencián valók estéig nem is volt már, mert a hangulat a pártban az, hogy a tanácskozási ideje elmult s holnap a cselekvésre kell sornak kerülnie.

A pártklub persze sohasem volt népesebb, mint a mai estén. A pártklub talán egyetlenegy tagja sem hiányzott. Ott zsongtak, vitalkoztak és tárgyalak az elnöki emelvény körül, izgatottan rékapitulálva még egyszer a mai nap eseményeit a jóslatgatra, hogy vajjon mi lesz holnap. Erre a kérdésre senki sem tud felelni, senki sem sejtette, hogy mi van a holnapi nap méhében. De sokan összeráncolták a homlokukat és sötéten meredtek maguk elé.

— Annyi bizonyos — mondták — hogy nem lesz csendes nap. Söt hangsosabb lesz, mint valaha volt.

Tisza István és a kabinet összes tagjai már korán megjelentek a klubban. Nem volt semmi különös mondanivalójuk. Mindössze azt tették hát, hogy összetartásra buzdították az embereket s aztán örvendeztek azon, hogy a volt nemzetpártiak mind, egytől-egyig megjelentek.

Egy csoportban *Feilitzsch* báró beszélt el mai élményeit. A darabontokról volt szó, akik az ellenzék vad támadása elől menekültek.

— Az egyik — beszélt Feilitzsch — dult arccal jött ki a folyosóra. Arcul ütötték s bevették a fejét. Ordítva rohant végig a folyosón, miközben egyre azt kiáltotta:

— A fegyveremet! Adják ide!

Feilitzsch odaafutott hozzá s így szólt:

— Hallgasson! Csendesedjék!

A szegény meckinzi ember erre megállt s tetelten dühében a ruháját kezdte tépdésni.

Ilyen reminiscenciák föllevenítésével telt az idő a klubban, míg végre *Podmaniczky Frigyes* báró az emelvényre ment s onnan hívtá föl a képviselőket, hogy reggel kilenc órakor gyülekezzenek a pártklubban, ahonnan testületileg fognak fölvenni a parlamentbe.

Valaki nem volt jelen ma a szabadelvű pártklubban: a *Bánffy Dezso* báró szobra. *Lakarták egy pakiroccal*. Talán, hogy ne halljon semmit, és talán, hogy ne kelljen meglátnia azt az üdvözölő ívet, melyet a *Lipótvárosi Kaszinó* száz tagja írt alá s jelentette *Tiszának*, hogy a *Kaszinó* dísztagjává választották.

Az ellenzék értekezlete.

A szövetezett ellenzék vezérbizottsága esté félnyolc órakor konferenciára gyűlt egybe. A konferencia mindössze egy félórát tartott s a vezérbizottság csakhamar helyet adott az egész ellenzék értekezletének, melyen *Kossuth Ferenc* elnökelt.

Kossuth Ferenc jelentette, hogy *Féltős Károly* a vezérőbizottság egy a nemzetköz intéződ rövid nyilatkozat megszerkesztésére kérte föl, mely a ma lefolyt eseményekre vonatkozólag a valódi tényállást lesz hivata megállapítani, nehogy a kormánypárti nyilatkozatok másként állítsák a dolgot a nemzet elé, mint ahogy az tényleg megtörtént. Az elnök kérte, hogy ezt a nyilatkozatot „a szövetezett ellenzék nyilatkozata” címen közzétehessek.

Az értekezlet hozzájárult az elnök kéréséhez, mely után Kossuth arról beszélt, hogy a mai eseményekre nézve az a hamis híresztelés merült fel, hogy a képviselőházi dolgok elő voltak készítve. Tiltakozik ez ellen a gyűlés ellen. A mai események az ellenzéget életrejezték bizonyították be és egyuttal tanulságot szolgáltatottak, hogy a magyar képviselőház termébe polgárruhába öltöztetett csendőroket bevezényelni nem lehet. Egyébiránt a darabontok citávolítása csak akkor kezdődött, amikor azok ismételt felszólításra nem távoztak helyükről s mikor az ellenzéki képviselőket megakadályozták abban, hogy az elnöki emelvényre fölmenjenek.

Végül arra kérte az értekezlet tagjait, hogy holnap reggel már nyolc órakor jelenjenek meg az a part körhelyiségeiben, ahonnan testületileg fognak a Házba vonulni.

Az értekezlet ezzel véget ért.

A szövetségtől ellenzéknek Eötvös Károly által szerkesztett manifesztuma a nemzethez így hangzik:

Manifesztum.

Honfitársaink!

Mai napon a törvényhozásnak, a nemzet képviselőtestületének tanácsokozó házat pandurok, csendőrok serege töltötte meg. A képviselők kapuját már rendőrok foglalták el. Az elnöki és háznyi termeket, a folyosókat, a miniszterek utját mindenütt darabontok őrizték. Magában a képviselők tanácskozó termében az elnöki szék környékét karhatalmu bérsejt szolgák tömge szűlta meg. Karhatalmu erőszak végrehajtót telepítettek a nemzeti törvényhozás szentegyházába.

A nemzet e megáldását nem tűrhettük. Jogunk és kötelességünk volt az erőszak szegődvényesét legalább a tanácssteremből eltávolítani. Kötelességünket teljesítettük. Megsemmisítettük az elnöki székét is. Amely széken november 18-án az irtózatost bünt elkövetők, azt ott szemünk előtt tovább nem tűrhettük. Legyen e mai nap emlékeztetés arról, hogy a nemzetünk ellen elkövetett gonosz tetteknek még nyomait is erőnk teljességével az emelvényre átadni törekszünk.

Béke és testvéri szeretet útjára nemzetünk kéréstől nyitotta útja. A béke és alkotmányos küzdelem testvéri nemesség volt minden vizslát. Még az elmúlt 1903. év világa se irányult mátra, mint az országot követelt őriási újabb terhek ellenében, nemzeti nyelvének elismerésére és becsületünk megvédésére.

E vita is ez év márciusában megszűnt és az elmúlt évszázadok folyamán egy esztendő sem telt el, melyen oly sok és oly nagyfontosságú törvényt oly nyugodt tanácskozással alkotunk volna, mint e folyó esztendőben.

Felhőden és világida nem oly váratlan, nem oly okatlan, mint a kormány és a képviselőház elnököknek a törvényhozásra lecsapott novemberi gonosz tette.

Ha e gonoszított megtorlatlan marad: Magyarországnak nem lesz többé szabad népképviselete, nem lesz többé független törvényhozása. Híada választanak a kerületek szabad és bátor férfiakat törvényhozóvá, törvényhozó karhatalmu nőmítja el és hazaáruló erőszak ronszolja ki a törvényhozás templomából. Ezt a gonoszított követte el. Történésünk, bánzestünk, fajtunk jellemét, tiszta hazafiságunkat így gyalyáta meg a novemberi merénylet.

Tisza és Perczel volt a bünső cselekedet szülője és elkövetője. Nem állított meg a cselekedetnél. A törvényhozás két tábora között eddig fennállott testvéri szeretet helyébe az ídáz gyűlölet érzését akarják meggyökeresíteni. Hogy a testvérhárbant elhervadjanak honfi erőneink és az ötnök fogynak nyakunkra tehessé járját az idegen hatalmi erőszak.

Perczel bünéhez hasonló nem ismer a nemzetek története. Aki a nemzet választotta, a kinek a törvényhozás rendjé és szabadságát meg kell védelmeznie mindenki ellen, a pártosság híűrészesővé válik és tudatoson eljűnszi szerződik azon kímélettel, mely szabadságaink között a legnagyobb: a törvényhozás függetlenségét.

De mi megmaradunk az alkotmányos küzdelem mezején. Hívek a királyhoz és igaz híű németzetűnknek. Gonoszított nem lehetnek királyunk bűtanácsosai és nemzetünk beszéltes kormányzói. Mi béké uton, az alkotmány korlátai között törekszünk megvédelmezni a nemzet jogait. A nemzeti ömerzet és saját bücsületárszámú sörlema nélküli minden pillanatban készek vagyunk a törvényhozási békéré. Ma eltávolítottuk a karhatalmu szegődöttjűk, holnap karhatalmu erőszak rohama jöhet ránk. De ekkor is teljesítjük kötelességünket. Erős fogvéréink vannak nekünk is, a felsőes király esküjében és a nemzet örökéletű erejében van vetett bizalmunk.

Isten ővja nagy veszeljűlt hazánkat, nemzetűnk, királyunkat, alkotmányunkat.

Budapest, 1904. december 13-án.

A szövetségtől ellenzék veselő bizottság.

Az udvarnál.

A mai udvari ebédén a király feltünő hōszöszan beszélt gróf Csirány Béla főudvarnaggyal. Delután a királyhoz Tisza Istvánról távirat érkezett, amelyről udvari körökben azt beszélik, hogy a tartalma bizalomkeltő.

Tisza és Andrassy.

Ellenzéki körökben ma este azt a hírt kolportálták, hogy gróf Tisza István a késő esti órákban a Nemzeti Kaszinóban meglátogatta gróf Andrassy Gyulát, akivel hōszöszan tanácskozott.

Holnap.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor, a főrendiház pedig holnap delután 4 órakor tart ülést.

„A feltámadt Deák-párt“

Az Andrassy-csoport egy arisztokrata tagja, aki titkos tanácsos is, egy bécsi lap tudósija előtt így nyilatkozott a politikai helyzetéről:

— A jövő napok várható eseményeiről nem akarok beszélni. A legközelebbi napok fejleményei csak a Tisza-kormány sorsára nézve lesznek elhatározott fontosságúak, nem pedig a magyar politikai helyzet alakulására. Gróf Tisza István makacs és politikailag éppen nem okos eljárása éppen azokat a férfiakat száműzte a liberális pártból, akik a leghibebb Deákisták voltak mindenha s akik nélkül a liberális pártot elképzelni sem lehet. Vajjon ki képzelhette volna, hogy egyszer majd Hódossy, Szentiványi, Bolgár lesznek a liberális párt legerősebb támaszai, akik az egyházpolitikai harcokban klerikális, konzervatív állásponton voltak. — Minélunk mindenki liberális, aki a többséghez csatlakozik.

— Szilágyi Dezső mondta egyszer, hogy ameddig amagyar miniszterelnök egyuttal vezére a liberális pártnak s ameddig mindenki szabadelvű, aki a mindenkori kormányokat vakon követi, addig új irányról szó sem lehet Magyarországon. Mi, disszidensek követjük a nagy Szilágyi példáját; pártkötelékeken kívül céhet alkotunk ma még, de hamarosan be kell majd látunk, hogy a 67-es alepon álló pártok; a néppárt, a nemzeti és a Bánffy-párt erős szervezete mellett céltalan, ha azok a férfiak, akik Deák hagyományainak igazi letéteményesei, szervezetlenül maradnak s nem alkotnak külön pártot. És ez a párt hatalmas lesz, mert hozzá fog csatlakozni a politikailag érett magyar nép, a következetes főnemesség és Deák valódi követőinek hatalmas táborával fogunk bevonulhatni a törvényhozás termébe, ha szervezett pártot alakítunk. Ennek tudatában a mostani szerencsétlen ülészek után erősen fogunk készülni a választási küzdelemre és nincs kizárva, hogy az új országgyűlés egy hatalmas párttal fog gazdagodni, clyan centrumfélél, amelynek Deák-párt lesz a neve, a mely a magyar nemzeti állam megteremtésére lesz hivatva és sem Apponyiakkal, sem Bánffyval, de legkevésbé a liberális párttal nem fog szövetkezni. Nincs kizárva, hogy ez az új irány új fuzióval, új koalícióval fog járni. Jól tudjuk, hogy a fuzió eszméje Széll óta ellenszenvess lett Magyarországon, azonban a hiba nem magában a fuzióban volt, hanem abban, hogy Széll határtalan bizalmával ajándékozta meg új követőit. Széll azt hitte, mikor Apponyit az elnöki székbe ültette, hogy új állásában emelni fogja a liberális párt tekintélyét és minden erejét annak fogja szentelni; e helyett Apponyi politikai mesterkedéseire használta fel az elnöki hatalmat. Ez volt Széll nagy csalódása.

Ma még nehez képet alkotni arról, hogy Tisza bukása után miképp volna létrehozható a fuzió. Nálunk, ahol Apponyi és Bánffy, a nemrég még halálos ellentétek, ma karöltve mennek, ahol az ultraradikális Kossuth és az ultramodern Rakovszky egy követ futnak: az összes ellenzéki érzelme fúrtak — természetesen a két függetlenségi tábor kivételével — egyesülhetnek. Ilyen fuzió bizonyos körülmények között sokkal szerencsésebb volna, mint egy koalíciókormány.

— Igaza van, ha figyelmet arra a veszedelmre, amelyet Ausztriában a kormány koalíciók elidézett. Elismerem, nem egyszerű a dolog nálunk

sem, de nincs kizárva, hogy Magyarországon koalíciók kormány alakuljon. Van nekünk elég színtelen politikuskunk. Nem tartok lehetetlennek egy Wekerle kormányt gróf Khuennel és Apponyival és esetleg gróf Zichy Jánossal, természetesen a két utóbbinak sok ma vallott elvét félre kellene tenni. Ha ilyen koalíciókormány venné át az ország gyeplőit, méltán tehetnénk szemrelányást gróf Tisza Istvánnak, hogy ő sodorta a politikailag érett Magyarországot erre az utra, amely a visszafélt, desre vezet.

Nem követek el indiskréciót, ha elmondok önnek egy epizódont abból az időből, amikor gróf Tisza István Khuen első bukása után kormányalakításra kapott megbízást, de e missziójáról le kellett mondania. Akkor Tisza egy elvaratórtalnak, aki figyelmeztette őt az erőszakos eszközök következményeirre, azt mondogta, hogy ilyenminnek nem akarta kitenni a szabadelvű pártot. Midőn később kormányra jutott, ugyanannak a képviselőtársamnak azt mondogta: Arra a meggyőződésre jutottam, hogy a parlamentarizmust csak az általam megjelölt módon lehet megmenteni. Erre csak a liberális párttal vállalkozhatom. Együtt fogunk győzni vagy együtt bukunk el. Tehát gróf Tisza István is azt hiszi, hogy ő utána Magyarországon új irány következik.

A vidék.

Zalavármege törvényhatósági bizottsága tegnap tartott közgyűlésében, amelyen a bizottsági tagok majdnem teljes számban megjelentek, egyetlenegy hang ellenében egyhangúlag és nagy lelkesedéssel elfogadták Baththyány Ernő grófnak és társainak azt az indítványát, hogy a vármegye fejesse ki bizalmatlanságát az alkotmányért Tisza-kormány ellen.

Székhelyudvarhelyen vasárnap tiltakozó népgyűlés volt, amelyen gróf Zichy Jenő és Bartha Miklós jelentek meg. A képviselőkon kívül Deák Miklós unitárius lelkész, Koröcsy Albert ügyvéd és Vajda Ferenc ref. lelkész, a gyűlés elnöke beszélt, mire a megjelentek határozatba foglalták tiltakozásukat a november 18-iki határozat ellen.

Nagynyeden Barabás Béla és Bedőházy János voltak az ellenzéki gyűlés képviselőszónokai. Barabás Béla azt mondogta, hogy a porba hullott magyar szabadelvűség megmentése szent kötelesség és ez fulladozik Tisza ortvadámasától. Bedőházy János szerint Tisza a miniszterelnöki állás méltóságát silyesztette le, mikor úgy utazik, mint egy muszianbelügyminiszter. Am verjük le az obstrukciót, de adják helyébe a választási jog kiterjesztését. A gyűlés elfogadta az előterjesztett határozati javaslatot.

Akosfalván is volt ellenzéki népgyűlés, de maga a kerület képviselője, Malckai Zsigmond nem volt jelen.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, december 13.

Pétóváról nagy az elkeseredés a portarthurai orosz flotta végleges megsemmisülése miatt. Most már a hivatalos jelentések is megértesítik, hogy a Szebesztropol kivételével az összes hajók harcoktelennékké váltak. Ez az elkeseredés bizonyos pesszimizisztikus hangulatot idézett elő orsz. kormánykörükből is s ezért Rosdoszicszky admirális vállalatát is gyengének találják Togó diadalittas flottájával szemben. Ennek a bizalmatlanságnak tulajdonítható, hogy Péttóváralt megérlelődött egy harmadik hajórój kiküldetésnek az eszméje. Ez a hajórój a „I. Sándor“ és „I. Miklós“ sorhajókból, a „Senjavin“, „Usakov“ és „Apraxine“ páncélosokból; továbbá a „Wladimir Monomach“ cirkálóból és a „Krabry“ ágyúnaszádból áll. Ezt a harmadik hajóróját a baliflotta valószínűleg meg fogja venni, még melelőtt a Csendes-Oceán vizeibe evezne. De még az egyesült két hajórój sem nyujt különös reményt az oroszoknak és most már főképpen a szárazföldi harcok felé fordul bizalmuk és Mukden felől várják az első orosz győzelem hírért.

Port-Arthur ostroma.

Berlin, december 13.

Mukdenből jelentik a *Lokalanzeiger*-nek, hogy Port-Arthurról az utóbbi időben kedvezőbb hírek jöttek. Ezek szerint az erődív még egészen érintetlen és a japánoknak előbb el kell hallgattatniok a Plaungsán erődöt, hogy teljes urai lehessenek a két-százharomtáncos dombnak; ebben az esetben az oroszok nem tarthatnak magukat tovább sem a városban, sem a két kikötőben. Emiatt különösen a sebesültek fognak szenvedni, mert a japánok nem ismerik többé a Vöröskeresztet. A port-arthuri orosz flottát azonban elveszeitnek kell tekinteni. Itt valószínűnek tartják, hogy a tulajdonképpeni kapituláció egyáltalában nem történik meg, hanem az egyes erődök önállóan fogják a harcot folytatni.

London, december 13.

Tokióból jelentik, hogy a japán torpedó-naszádok megátámadták a *Szaszopotol* páncélos-hajót a port-arthuri kikötőben. Itt a japán torpedó-naszád az éj oltalma alatt az orosz zászlóshajó közelébe hajózott. Világítás nélkül mentek előre és a legénységnek szigorúan meghagyták, hogy meg ne moccanjának, nehogy lármájuk figyelmeztessék az öröket. Az oroszok fényezőríók segítségével észrevették a japánokat nyolcmérföldnyi távolban és heves ágyútüzelés kezdődött. A parti ütegek támogatják a Szaszopotol tüzeit. A japán torpedó-naszádok a bombázópor közepette is tovább haladtak, míg végre parancsnokuk belátta, hogy minden támadás hiabavaló. Adott jelre a támadó naszádok megváltoztatták irányukat és nem sokára eltűntek az oroszok szemelől anélkül, hogy kárt okoztak volna.

London, december 13.

A *Standard*nak jelentik Tokióból: Szavahibető forrásból hírik, hogy a *Szaszopotol* a parti ütegek védelme alatt a kikötőben hevert, de ott a japán torpedók állandóan a megsemmisítés veszedelmével fenyegetik. Az orosz torpedózusok a kórházi hajók közé menekültek.

A hangulat Péterváron.

Berlin, december 13.

Pétervárról táviratozzák: A kormány autentikus jelentést kapott róla, hogy a port-arthuri orosz flotta teljesen megsemmisült. Utevárott nagy a lehangoltság. Ez okozta a tegnapi utcai zavargásokat is. A lakosság körében olyan nagy az elégedettség, hogy a kormány a legmesszebb menő rendszabályokról gondoskodott a készülő tüntetések megfékezésére. Még a kormányhoz közel álló körökben is rosszalják, hogy az orosz flotta nem tett utolsó kétségbeesett kísérletet a kikötőből való menekülésre, hanem beárta a parancsnok, amíg hajóit hatomra lövöldözik a japán ütegek.

A mandzuriai harctér.

London, december 13.

A Morningpost jelenti Sanghából tegnapi nap: A Sahótól délre levő japán jobbszárnny észak felé húzódott. Flórsse e'érte Kuancsát. Azt jelentik, hogy heves ütközet kezdődött.

A batti flotta.

Páris, december 13.

A *Petit Parisienne* közli Rosdestvenski admirálisnak egy pétervári barátjához intézett levelet, melyben azt írja, hogy megerősítés nélkül nem veheti fel a mérközést Tojo flottájával és nagyon dicséri az angolok eljárását, amelylyel az orosz flottát segítették Vigóból Daccaig való útjában.

Körber pihenése. Prágából táviratozzva tudósítónk: A *Prager Tageblatt* arról értesül, hogy Körber miniszterelnök legközelebb hosszabb szabadságra utazik, mert a túlerőtötés miatt rendkívül ideges. A miniszterelnöknek a parlamenti nehézségek kivül sok gondot okoz a Rothschild-csoport képviselőjével, Tanssig lovagmal való konfliktus a földhitelintézet kormányzóóságának betöltése körül. Ezt az állást ugyanis Tanssig lovag magának követeli, míg a miniszterelnöknek Böhm-Bawerk volt pénzügyminiszter és Kolbensteiner osztályfőnök a jeleltjei a kormányzóagra. Nem könnyű ezt a kérdést megoldania a miniszterelnöknek, tekintettel arra, hogy 500 millió koronányi hitelre van szüksége.

HIREK

Budapest, december 13.

Neményi Ambrus.

1852—1904.

A magyar közélet meglint szegényebb lett egy férfitval, aki nagy tehetsége és fáradhatatlan szorgalmán révén soha nem muló emléket biztositó nevének. Neményi Ambrus országgyűlési képviselő ma délután hat óraker rövid betegség után meghalt. Férfikora delén érte utól a könyörtelen véget és annál igazabb és mélyebb most a részvét, hogy nagyon kevesen vannak ebben az országban, akik egészen be tudnak tölteni azt a helyet, amelyen Neményi Ambrus mindig a lelkes kötelességvadásnak, a példátlan buzgalomnak mintaképe volt. Mint írta kezdte meg derékon kettőtört pályáját és beutazta a Nyugat-államaik, utján szerzett ismereteivel gazdagodva. Táréni süirín jelentek meg a legnevesebb külföldi lapokban. Majd előkelő publicistája lett a Pester Lloydnak, magára vonva a figyelmet nagy tudásról tanuskodó gazdasági cikkeivel is. 32 éves korában a szilágysesli kerület mandátumával jutott be a parlamentbe és nagy tudásával, rengeteg szakismeretével előkelő pozíciót vívott ki magának a szabadelvűpártban. Majd öt éven keresztül a *Pesti Napló*-t szerkesztette s miután Hegedüs Sándort miniszterré neveztek ki, roszuházták a pénzügyi bizottság előadói tisztét, ami mindíg csak a szabadelvűpárt legképzettebb tagjainak jutott osztályrészül. Neményi előadói jelentései a forma szépségén kívül magukon viseltek szerzőjének kiváló kvalitásait és azt a roppant szorgalmat és alaposítást, amely irodalmi műveit általában jellemezte. Az utolsó években a Gyár-iparosok Országos Szövetségének igazgatója lett és ebben az állásában az ország gazdasági emelkedése irányította működését. Utolsó nagy munkáját a *Magyar vasuti kérdésről* írta, olyan tárgyilagossá, kimerítő és alapos kritikával, hogy a külföldi szakkörökben is elismeréssel részesült. Mi, újságírók elsősorban a melegén érő kollegát tiszteltük benne és ravatalánál megindultan gondoluk vissza mindarra, amit az újságírókért, az újságírók nyugdíjuttételéért tett.

Neményi Ambrus dr. 1852-ben Péczezen született. Már mint gimnazista a hírlapírásnak szentelte magát. Több éven át a külföldön folytatott tanulmányokat, majd a hetvenes évek első felében Budapestre visszatérve belépett a *Pester Lloyd* szerkesztőségébe. Mint hírlapíró és mint a székesfevárosi törvényhatóság bizottság tagja élénk társadalmi működést fejtett ki és számos közhasznú intézményt kezdeményezett. Hírlapírói tevékenység mellett időt talált arra is, hogy több önálló művet írjon, amelyek magyar, német és francia nyelven jelentek meg. 1884-ben választották meg első ízben a szilágysesli kerület országgyűlési képviselőjévé, ahol azután ötször egymásután újra megválasztották, legfőbbnyire egyhangúlag, mert egy politikai működésével, mint előkezénységével választóinak rokonérzését és hűségét érdemelte ki.

Mikor Hegedüs Sándort kereskedelmi miniszterré neveztek ki, Neményi Ambrus, mint a pénzügyi bizottság tagja, az állami költségvetés előadójává lett a képviselőházban. E minőségében nemesak a képviselőház, hanem az érdekelte szakkörök figyelmét is fel tudta kelteni. Szilág és Tasnád városok, Szilág vármegye közigyei körűl szerzett érdemei elismerésül diszpolgárrá választották.

Öt éven keresztül főszervezője volt a Pesti Naplónak. Évek hosszu során át benne volt több nagy vállalat igazgatóságában, de az összeférhetetlenség következtében lemondott ezekről az állásokról, azonban a legutóbbi időben rendkívül intenzív és eredményes működést fejtett ki, mint a Magyar Gyár-iparosok Országos Szövetségének igazgatója. Emléket nemesak képviselőtársai fogják hálával megörizni, de újságíró barátai is, akik iránt mindig a legnagyobb szívvellyességgel viseltetett és akiknek egyebek közt az újságírói nyugdíjuttételről járó nyugdíját is adományozta.

Neményi Ambrus a legboldogabb házasságban élt nevével, özvegyen kívül két leánya gyászolja.

Neményi már hosszabb ideje szenvedett szív-bajban, amely az utolsó napokban ügyhöz szegeste őt. Baja azonban nem feyvegettet közvetlen veszedelmel, ugyanyira, hogy még ma delben is fent járt és több levelet diktált tollba gyorsírójának. E közben még örömmel emlegette, hogy elmegy majd a pénzügyi bizottság ülésére és magára vállalja az indennanti-javaslat előadói tisztét. Délután 4 óraker fárdán visszafeküdt az ágyba és olvasgatott egy darabig. Egyszerre rosszul lett és néhány perccel később, hat óraker meghalt. Szívvelhűdés oltotta ki munkás életét.

Királyi kiftáratések. A király *Hauszka* János nyugalmazott felmérési felügyelőnek, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a Ferenc Jó-zsef-rend lovageresztjét. — *Rössler* Károly *Kronpl Lipót és Kubesch* János kataszteri főmérnököknek, sok évi hű és buzgó szolgálatok elismerésül, a koronás aranyéremkeresztet adományozta.

A belga királyné hagyatéka. Brüsszelből táviratozzák lapunknak: Ma kezdődtek meg a felebezési tárgyalások abban az örökösödési perben, amelyet *Lónyai* grófné és *Kobury* hercegnő hiteltelző *Lipót* belga király ellen folytatnak. A panaszosok ugyanarra az állápontra helyezkednek, mint az áprilisi tárgyalásnál. Szerintük az 1853-ban Bécsben kötött házassági szerződés némely alaki hibák miatt Belgiumban érvénytelen. S a vagyon közösség folytán a király vagyonának felét szót kellene osztani a gyermekek közt. A király ügyvédői ezzel szemben azaz argumentálnak, hogy a bécsi szerződés diplomáciai szerződés, amely nem tartozik a polgári törvénykönyv szakaszai alá. Külömben is azt az elvet kell itt szem előtt tartani, hogy *locus regit actum.* *Janson*, a félperesek ügyésze azonban tagadja a diplomáciai jelleget, mert a parlament nem fogadta el.

Politikai ebéd. Dániel Ernő béró és neje ma főnyes ebédet adott Múzeum-körüli palotájában. Az időn ez a második ebéd, amelyen hivatalosak politikai életünknek kiválóságai, akik örömmel keresik fel ezt a vendégszerető hájlekot mintegy felüldülni a köznapi élet harcái után abban az igazán uri házbán, ahol a házgazda s fenkölt lelketü neje őszinte magyaros vendégszeretettel fogadja a ház barátait.

Nikita nem látogatta meg a pápát. Rómából jelentik, hogy *Nikita* montenegrói fejedelem nem látogatta meg a pápát, mert a pápai udvar csak úgy volt hajlandó *Nikitát* fogadni, ha nem a királyi palotából, hanem az orosz nagykövetségről teszi meg látogatását. *Nikita* azonban nem akarta ezt a formalitást a Vatikán kedvéért megtenni s így el is maradt a pápánál való látogatása. Rómából *Nikita* fejedelem *Milena* lejedelemsasszonyal *Milanoba* utazott. A fejedelemsasszony még decemberben Németországba utazik, hogy meglátogassa fiát *Péter* herceget, ki a bonni egyetem hallgatója.

Puszya érsek a pápánál. Rómából táviratozzák, hogy a pápa ma fogadta *Puszya* bitoros hercegérket. *Puszya* volt tudvalevőleg az, aki a konkliávacban királyunk nevében vétét emelt *Rampolla* megválasztása ellen.

Mistral Nobel-díja. Az egyik irodalmi Nobel-díj tudvalevőleg *Mistral* provencei írónak jutott. *Mistral*, mint Párisból jelentik, a jutalom felén egy urali régi palotát vásárolt és ott fogja elhelyezni az általa alapított provencei múzeumot.

Magyar estély Párisban. Aból az alkalomból, hogy *Polgár Géza* Párisban élő házánkfia, megfestette és a párisi magyar egyetnek ajándékozta *Návay* Aladár dr. egyleti elnök arkeképét, a pársi magyar egylet szombaton, e hónap 10-én hangversennyel egybekötött főnyes estélyt adott. Jelen volt a pársi magyar kolónia szinte-java, köztük *Nemes* gróf nagykövetségi tanácsos szeretetreműlt nevével. A pompásan sikerült arkekép leleplezése előtt *Jaskó Géza* méltatta *Návay* Aladár dr. kir. kereskedelmi megbízott elővülhetetlen érdemeit a pársi magyar egylet újjáteremtése és föllendítése körül. Azután hangverseny volt, amelyen *Sugár Miklós*, *Pillula Imre*, az egyleti dalkör, *Füredi Samu* működtek közre. A hangverseny után Tóth Pali cigányzenekarnak tüzes zenéje mellett járták a csárdást magyaros jökedével viradig.

— **Porrongás Oroszországban.** Az orosz belügyminiszter politikája nagyon felkavarta az indulatokat Oroszországban. A tegnapi pétervári tüntetések után egy magasrangú udvari hivatalnok a következőket nyilatkoztatta ki: „Ez még semmi! a vidéki állapotok még borzasztóbbak. *Wlodekben* nemrég a 95., 96. és 99-ik orosz zavarásokba tört ki és több napon keresztül fosztogatta a várost. A parancsnok rendkívül deus szemrehányásban részesült Pétervárról a pniait *ünygillösságot* követett el. Wiazmában ugyanez történt a 97 és 98-ik ezred zendülése folytán. Nagy nyugtalanság uralkodik még azonkívül *Jekaterinoslaw, Kazan és Saratov* parasztaik között. Ezek a falusi nemességet fenyegetik és napirenden vannak a gyújtogatások.“ Rendkívül érdekes dolgokat mond ez a hivatalnok arról a harcról, amely a belügyminiszter pártja és *Mihalovics* nagyherceg közt folyik: A cár — szolt a hivatalnok, — ide-oda ingadozik, éppugy fél a reformoktól, mint az elnyomástól, de *határozatlansága nem tarthat soká és szánt kell vallania.* Véleményem szerint *Mirsky herceg fog győzni*, erre valának az újabb idők eseményei. *Szergusz* nagyherceg, a reakcionárius párt vezére nemrég jelentést nyújtott át a cárnak, amely a következő szavakkal végződik: A cár azt válaszolta, hogy *Mirsky* bizik és meg akarja őt tartani szolgálatában. Azóta *Sergiusz* nagyherceg egyre lemondásáról beszél. Muraviev igazságügyminiszter szabadságot kapott, más hivatalnokok beadták lemondásukat, mert nem bírják *Mirsky* herceg tolerans politikáját miatt a nyugtalanságot és zavarokat megfékezni. Lehetséges, hogy *Mirsky* az utolsó pillanatban menni fog, a döntés semmiestre sem tart sokáig; vagy a reformok politikája fog győzni, vagy az elnyomások.

A *Nevszki Prospekt*on történt zavarásokra vonatkozólag még a következőket jelentik: Amikor a néptömegek szétoszlatták, többen ellenszeggültek és botjukat használták úgy, hogy a rendőrség kénytelen volt fegyverét használni. Azonban csak kardalpozás történt. Nem is fordult elő halálos eset, sem súlyosabb természetű sérülés. 42 könnyen megsérültet elszállítottak. A sebesültek egy része hazament. Egy esendőrtiszt bototást kapott a térére. Négy rendőrgyök és négy a rendőrségnek segédülő házmeester orvosi segítségére szorult, az Obukov-kórházban egy egyetemi hallgató lapos kardvágástól eredő kézsebéből bekötötték, majd hazabocsátották az illetőt. A kórházban senki nem maradt. A zavarás alkalmával 132 embert tartóztattak le ideiglenesen, köztük 88 főiskolai tanuló. A rendőrségen kihallgatták, majd hazabocsátották őket. Ezekben kívül tartóztattak még 18 személyt, köztük 32 egyetemi hallgatót és 5 nőhallgatót. Utóbbiak közül 9 ellen vádat emeltek a büntető törvény áthágása miatt. A többieket a rendőrségnél történt begyűzőkönny felbontás után még este szabadon bocsátották.

— **Zeneszerző és hercegnő.** A *Turina Stampa* nevű újság igen érdekes és pikáns hírt közöl a fiatal, de máris nagy hírnél olasz zeneszerzőről *Frank Alfonról.* A *Stampa* a fiatal zeneszerző „Feltámadás” című operájának turini nagy sikere indította a hír megírására. Ezt az operát *Frank Tolstoj*-nak híres regénye után írta. A hír a következő érdekes részleteket közli a fiatal zeneszerző életéből: *Frank* amidőn Németországban járt halálosan beleszeretett egy csodaszép hercegnőbe, aki viszonzotta is a művészi szerelmét, de azért mégis egy rangjabeli kéréjéhez ment férjhez. A művész szerelmi csalódásától megrendülve tért vissza Olaszországba, sokáig küzdött magával, de a válás gondolatával nem tudott megbátkozni. Még egyszer találkozott imádjattával a Rivierán, ahol egy villában rövid ideig beszélgetett is vele. E találkozás után kétségbeesett a szerelmes maestro és meilbe lőtte magát. De nem halt bele sebébe és mióta felépült, a művészetben keres vigasztalást szerelmi bánatára. A *Stampa* elhallgatja a hercegnő nevét, de a hír adatait elvállalja a felelőséget. Turinban sokat foglalkoznak az esettel, amely érdekesebb a maestro „Feltámadásánál” is. Ez az opera, ugyanis ha volt is külső sikere, nem valami értékes kompozíció.

— **Kröger Prétóriában.** Kröger apó hazakerült. Az édes jó hazai földre, amelynek mélyén oly jó pihenni. S az ismerős vidékeken régi jó ismerősök fogadták, akik mikor hajdan elbúcsúztak tőle, könnyes szemekkel eszokolgatták ruhájának szegélyét és azt kiáltották feljőre: „A viszontlátásra!” Most viszontlátják, de ő, a jó apó már nem láthatja őket. Eljöttek a hevekről a burok, hogy még egy könnyet ejtsenek a koporsójára. Eljöttek mind a régi harcások, akik parancsszavára a nemzetek legdicsebbjét, leghatalmasabbját szorították és lökdösték ki felé a hazai területéről, akik diadalmas csatákon keresztül ontották véréket érte. Be sok megváltozott azóta! A fegyvert kiejtették kezükből, visszavonultak hegyei mögé, hogy vérevel taposott szántóföldjeiket újra megműveljék, az öreg ur pedig elment a száműzetésbe. Az idegen pedig sietett befészkelni magát a városokba, a pretóriai házakba, a kincseket rejtő bányákba s ur lett a mások földjén. Az ő katonájuk fogadta Krüger, a halott elnököt Pretóriában és a temetés alkalmával, amely e hónap 16-án lesz, a temetőnek résztvevő csak úgy tud lakást kapni, hogy a katonaság tábori sátrakat vert és a burok azokban tanyáznak.

— **A veszprémi főispán ügye.** Veszprémből táviratozzák, hogy *Szabó Imre* ismert nyilatkozata után *Kolossváry József* főispán segédei dr. *Óváry Ferenc*-t kértek elégtételt. *Óváry*, megbízottai, dr. *Illés Dezső* és dr. *Csomasz Béla* veszprémi ügyvédek útján azt a nyilatkozatot tette, hogy a *gazember* szóban foglalt sértéssel magát nem indenítikálja s annak reprodukálásával egyáltalán nem volt szándékában sérteni a főispánt. Ezzel az ügy lovagias része befejeződött.

— **Az olasz Horvátország.** Az *Agramer Tagblatt* a következő érdekes hírt közli: Az idén nyáron sajtóságos küldöttség utazott Dél-Olaszországba, a horvát kolóniák meglátogatására. E küldöttség tagjai voltak dr. *Smoldaka, Baracs* tanár, *Zuger* lelkész és *Vidaries* festő. A déliolaszországi kolóniákról semmi biztosat nem tudtak. Valószínű, hogy azok, akik a 16. században, *Antonio di Malas* vezetése alatt, vándoroltak ki Horvátországból. Mindössze 5000-en voltak, de távol hazajutott és immáig megőrizték hazai nyelvéket és őseik szokásait. A küldöttség uti tapasztalatait most könyvben közli, amelyből a következő érdekes részt közölünk: „*Ilu* és *őreg, gazdag és szegény, mind csak a hazai nyelven beszél s a nápolyi egyetemen is összegyűltek a horvát községekből származó diákok, hogy anyanyelvükön társaloghassanak. Mily lelkesedéssel fogadták a négy férfit, akik a tenger tulsó oldaláról jöttek! Hogy ujjongott az összegyűlt nép, hogy tul a tengeren még sok millió ember lakik, akik szintén horvátul beszélnek és nem győztek eleget hallgatni az ősi hazáról. Amellett azonban valamennyien jobban beszélnek olaszul, mint horvátul s a templomokban csak olaszul imádkoznak. Senkise tudja a „*Miatyánk*”-ot vagy más imádságot horvátul s csaknem egyikük sem olvasott soha horvátul s nem írt le soha egy horvát szót. Mindnyájan azt hangoztatják folytonosan, hogy anyanyelvük még nem halt ki s még azokban is, akik a nyelvet csaknem teljesen elfelejtették, élénken él a nemzeti öntudat. A *krcsi* és *zivovadi* lakosok mind hű olasz állampolgárok egyébként azonban horvátok maradtak testtel-lelékekkel. „*Piazza Italo-Slava*”, ez a neve *Zivavoda* község főterének s az ottani templom felüszentelése alkalmával ezt hirdette az ünnepi programm:*

Viva lo gens slava
Ricca di nobil euori

A horvát társaság megérkezése után néhány nappal már fölzendültek a déliolaszországi hatmokon a horvát dalok, amelyeknek melódiját eddig olasz szöveggel énekeltek. A diákok ma már szótár segítségével korrek horvát leveleket írnak s már horvát társaság és népkönyvtár is alakult. Veszendőben volt a horvát név, a horvát nyelvet az a veszély fenyegette, hogy ársavagra jut, de elegendő volt egy kis szikra, a távoli honfittársak látogatása, hogy a

horvát érzés újra teljes tünnyel fellobogjon a szívekben.”

— **Az egyetemi ifjúság matinéja.** A királyi védnöksége alatt álló Egyetemiek Kórház Egylete és a *József Ágost* főherceg védnöksége alatt álló Általános Egyetemi Segély Egylet január 18-án, a Royal-szálló termében, a diákkórház és a diákotthon javára hangversenyt rendez. A hangverseny védnökeiül az egyletek elnöksége az előkelő társadalom tagjait kéri fel s közreműködni azon a legjelesebb művészek fognak.

— **Vidéki zsurnalisztika.** *Kalocsa*-n új, hetenként kétszer megjelenő lap indul meg e hónap 24-én, „*Kalocsa és Vidéke*” címen. Az új lap társadalmi, főképpen közgazdasági kérdéseket foglalkozik, politikával egyáltalán nem. Szerkesztők dr. *Battlay János* és dr. *Nyáry Béla*.

— **Művészeti zsúr.** A játékonycélu műkedvelői kiállításban (királyi bérpalota) holnap, szerdán délután zsúr lesz, amelyen a háziasszonyi tisztet *Lobkowitz Rudolphe* hercegné, a hadtestparancsnok felesége és *Edelshoim-Gyulay* Lipótné bároné fogja teljesíteni. A kiállítás minden vendégének egy eszeze toát és szendvicset szolgáltatnak. Belépő díj ez alkalommal két korona.

— **Klado kapitány.** Komoly politikai jelentőségre emelkedett *Klado* orosz kapitány ügye. *Klado* kapitány, aki egyik legképzettebb tisztje az orosz haditengerészetnek, egy nagytelektélyű orosz hadin megcsenmisítő kritikák gyakorolt a tengerészet vezetésére ellen és különösen *Alexis* tengernagyot okozta az orosz flottát ért katasztrófa miatt. Klado-t e cikke miatt két heti kaszánya-áristomra ítélték. Ha már feltűnt, hogy *Klado* ennyire őszinte kritikát mondhatott akkor, amidőn a balti flotta az ellenség elé megy, még feltűnőbb volt, hogy Klado oly enyhe büntetésben részesült, amikor akármely alkotmányos államban az ilyen katonatisztet hazaárulás miatt fogták volna perbe. Egyszerűen megdöbbenő azonban, hogy Klado nem fogadta a kötele megadással és engedelmességgel a reá rótt enyhe büntetést. Sőt egy második cikket írt, amelyben kijelenti, hogy a tengerészeti parancsnokság gyanúsítása nemcsak katonai becsületében, de emberi jogában is sérti és ezért kéri, hogy ügyét adják át a katonai bíróságnak. Kladonak bizonyára igaza van a férfimnak, a szabad embernek szempontjából, de mióta és hol érvényesül ez az álláspont a katonai szubordinációban? A republikánus Franciaországban nem, hát az abszolutisztikus Oroszországban győzedelmeskedjék? Tessék meggondolni, hogy itt egy kapitány legelső feljebbvalójával szállt szembe, a tengerészeti főadmirális büntető rendelkezését teszi kritika tárgyává a sajtóban és így ez a főadmirális egyáltalán nagyierces is és a cár nagybátyja. *Klado* kapitány tehát nem fogja elérni célját, de az ő esete is azt bizonyítja, hogy az orosz hadseregben is új szellem kezd magának utat törni: az ellentmondásnak, a kritikának, az ellenszeggülésnek szelleme.

Pétervárról táviratozzák: *Klado* kapitány, kinek tegnapi nyilatkozata nagy feltűnést kellett, a *Russ*-ban cikkei közül, amelyben rámutat annak a szükségességére, hogy a kősz hajókat azonnal küldjék Kelet-Ázsiába. Amikor augusztusban elhagyta *Vladivoszto*kat, *Kuropatkin* és *Skridlov* meglítetták, kérje egy második hajóhad elküldését. Akkor elrendelték mindazoknak a hajóknak elküldését, amelyek most egy harmadik hajóhadnak vannak számon. *Klado* azt hiszi, hogy ez a hajóhad csak augusztusban vagy szeptemberben lesz kész az indulásra.

— **A bécsi képzőművészeti akadémiát bezárták.** A bécsi képzőművészeti akadémiát német növendékei tegnap tüntetéssel rendezték *Marschall* tanár ellen, akít a kormány az éremművészeti osztály vezetőjének nevezett ki. A tüntetés alkalmával több deák beszédet tartott és elhatározták, hogy az akadémia méltóságát nem engedik megsérteni egy olyan férfi jelenlété által, mint *Marschall*. A kormány állítolag az akadémiai szenátus akarata ellenére nevezte ki *Marschall*-t. A tüntetések következtében a

Schmidthauer-féle Igmándi keserűviz. reggel fél pohárral használva, eddig a természet által gyomor-, bél- és vértisztító, a mellett rendkívül jó étvágyat hoz. Üvege 50 fillér, csak a felet kell bevenni, mint más keserűvizekből, azért kaplató mindenütt kis üveggel is 30 fillérért

képzőművészeti akadémia rektora felfüggesztette az előadásokat és az akadémiát további rendelkezésig bezárta.

— **Syveton halála.** Párisból táviratozzák: A lapok egybehangzó hírei szerint Syveton csakugyan öngyilkosságot követett el. Pottel ügyvéd, ki *Menard*-nak Syveton vejenek úrszá, önként jelentkezett a vizsgálóbírónál tanuképpen és azt vallotta, hogy felesleges Syveton halálának okát tovább kutatni. Syveton öngyilkos volt. Ez volt az egyetlen mód arra, hogy kétségbeesett helyzetéből meneküljön. Többet nem mondhat. Családi titokról van szó. *Menard* távirata, amelyben tételek kéri, hogy ne beszéljen, csak akkor érkezett Pottelhez, amikor ez már vallott a vizsgálóbírónál. Amióta kiderült Syveton halálának igaz oka, nagy konsternáció észlelhető a nacionalista táborban és a reakcionárius lapokban. Egyszerre elhallgattak azok, akik azt hirdették, hogy Syvetont a szabadkőművesek és a kormány által felbőrlött emberek tették el láb alól. A nacionalista sajtó természetesen most már elcsendesült még Syvetonnal, akiben a reakcionáriusok oly keservesen csalódtak.

A *Le Journal* a következőket közli: *Bertron* közéleti tanácsos ment be elsőnek abba a szobába, melyben Syveton meghalt. Konstatálta, hogy az ebedő ajtaja nyitva volt és így a dolgozószoba szelhető. A dolgozószobában nem érzett gázzagot, pedig husz perc sem múlt meg el akkor a kistasztrófa óta, holott tudvalevő, hogy a gázzag sokáig érezhető. Dr. *Caché* konstatálta, hogy azokat a zuzongákat, melyek Syveton holtakán voltak, már a holttesten ejtették, mert véraláfutásnak nyoma sem volt, pedig ha az eleven tetet sebeztek volna meg, okvetlenül megállított volna. Nyilvánvaló, hogy Syveton testét a halál beállta után vitték abba a szobába, melynek butorzatát úgy rendezték el, hogy szerencsétlenségre lehessen következtetni.

— **Egyetemi élet.** A tudományegyetemen nagyban folynak a kollektivumok, szigorlatok és a leckeönyvek aláírása. A diákok legnagyobb része már alá is írta indexét és ezek közül a vidékiek háza is utaztak. A karácsonyi szünet kedden, 20-án kezdődik. A József-műegyetemen tegnap fejezték be a leckeönyvek aláírását s itt csupán a vizsgálatok tartanak. A központi egyetemen lefolyt tünetés alkalmával megszélesült hallgatók, akiket az Egyetem Kórház Egyesületének Pál-utcai diák-kórházában ápoltak, felgyógyultak s mindannyian elhagyták már a kórházat.

— **Az olasz vasutasok mozgalma.** Rómából jelentik: Az olasz vasutasok memorandumot intéztek a kormányhoz, amelyben kívánatosnak mondják a vasutak államosítását és az összes rangosztályokban levő hivatalnokok fizetésének fölemelését kéri, azonkívül pedig a feltétlen sztrájkjogot vindikálják maguknak. A fizetésemelés körülbelül harminceötmillió lírába kerülne évenként. *Giobitti* és a közmunkaügyi miniszter biztató szavakat intézett a memorandumot átadó küldöttséghez és megígérte, hogy jóakarattal fogja átvállalni a memorandumot. De mindkét miniszter kijelentette, hogy az állam nem ismerhetné el a sztrájkjogot. Az ő sztrájkjuk büncselekmény lenne, amelyet a büntető-törvénykönyv értelmében kellene megtorolni. Az állam azonban hajlandó lenne a vasutavállalatok és hivatalnokai között fennforgó viszályokat választott bíróság döntésére bízni. A vasutasok szövetsége tudomásul vette a miniszterek kijelentését. A forgalmi vállalatok intézkedtek, hogy az általános sztrájk kitörése esetén minden vonalon egy-két vonat közlekedhessenik. — *Milanóból* jelentik, hogy a vasutasok *Veronában, Torinóban, Rómában, Firenzében, Nápolyban, Reggioiban, Cataniában* és másutt gyűléseket tartottak és elhatározták, hogy az összes olasz vasutaknál kimondják az általános sztrájkot, ha a kormány nem járul hozzá memorandumukban kifejtett követeléseikhez, vagy ha mozgósitán a vasuti hivatalnokokat.

— **Feministák egyesülete.** A budapesti feministaik egyesületét alapították, melynek alakuló közgyűlést, december 18-án délelőtt tizenegy órakor tartják a Közgazdasági társaság termében (Terenciek-tere 4.). Az egyesület élén *Glücklich Vilma* és dr. *Benyó Béla* állanak. A választmány december 19-én este hét órakor tartja első ülését, amelyen megválasztják a tisztikart.

— **Plebbe gyilkosai a bírák előtt.** A pétervári törvényszéki kamara ma kezdte meg *Maximovics* szenator elnöklése alatt tárgyalását *Plebbe* miniszter gyilkosai ellen. A tárgyalás zárt ajtók mögött folyik. Vádoltak: *Sasánov* Jegor, a mozkvai egyetem volt hallgatója 25 éves és *Sikorski* timáregy. 20 éves. Az igazságügyi palota előtt a fergőlm dél óta szakadatlanul nőtt, de a nagyszámu rend őrség minden forgalmi zavarnak elejét vette. Alapos intézkedések történtek. A helyőrség egy részét összehozták. A közönség hangulata szoulátomást izgatott. A vádirat leírja az Oroszországban jelenleg uralkodó terrosztikus mozgalmat, amely feladatát tüzte ki, hogy politikai gyilkosságok utján időzzék a orosz kormányforma megváltoztatását. *Plebbe* meggyilkolása a „szocioális forradalmi párt” harszervezetnek megbízásából történt. Ez a párt, a mely 1902-ben alakult, egy külföldön lévő központi bizottság vezetése alatt áll.

— **Előadás a villamos világításról.** A világítási kiállítás ismertetése céljából tartott előadások során, holnap, szerdán este hat órakor dr. *Hoór Mór*, a Ganz-eggar igazgatóhelyettese a villamos világításról tart előadást az állami felső ipariskolában (Népszínház-utca 8.).

— **Apró pénz híján a halálba.** Párisból jelentik: A Rue Petite egy házának padlás-szobájában lakott három évig az öreg *Eugen Lamiéque*. A házmeester néhány nap óta nem látta a szegény embert s ezt a rendőrségnek bejelentette. Betörték a padlás-szoba ajtaját s az agastyánt ott találták; rongyok között, meztelenül feküdt a földön s haldeklott. Az öreg elszállították a mentők, aztán a rendőrség kiküldötte leltározta a nyomorúságos szobát. Botjával a rongyok között turkálva, nagy meglepetésére néhány aranyat pillantott meg. Tovább keresgélte és még sok bankót és értékpapírt kotort ki a lim-lomból. A talált vagyon *helvenzer frankra* volt. A haldokló kolduson megállapították, hogy az elhalálással vívdék, mert már három nap óta egy falatot sem evett. Kihallgatták és azt mondta, hogy azért éhezett, mert nem akarta aprópénze, a nagy pénzt pedig nem akarta fölvtánni s azért elhatározta, hogy inkább éhenhal.

— **Halálozás.** *Szobovits Antal*, a Molnár-vezred Keoskamfén állomásozó hadnagyja 23 éves korában meghalt.

— **A Ferencvárosi Törvényszék** fényesen rendezett új körhelyiségét az Erkel-utca 20. szám alatt tegnap nyitották meg ünnepélyesen, a kerület polgárságának nagy részvételével. A megnyitó beszédet *Gruber Sándor* dr. a kör igazgatója mondotta, aki a tagokat vállvetett munkára kérte a kör és a kerület érdekében. Beszéltek még *Waigand József* *Hindy Attila* és többen.

— **Felolvasás a békéről.** Dr. *Hause* *Mórján*, a kassa-oderbergi vasút felügyelője december 17-én este hét órakor „Az emberiség fejlődése és a béke-eszme” címen felolvasást tart a Magyar vasuti és bajoszi klubban, (Andrássy-ut 69.) A felolvasás után társasvacsora lesz.

— **Az elrabolt pénz.** A gyilkos Klein házaspár bécsi kihallgatásuk során bevallották, hogy párisi lakásukban, a tanbourg St. Germain 200. számú házában rejtették el az áldozatuktól elrabolt értéktárgyakat és értékpapírokat. A bécsi rendőrség megkeresésére ma Párisban házkutatást tartottak és a szobán forgó, mintegy 80.000 korona értékű tárgyakat és papírokat meg is találtak egy ablakfülkő faburkolata alatt. Az értéktárgyak vászonzacskóba, az értékpapírok egy kendőbe voltak burkolva.

— **Szerencsétlenség Párisban.** Párisból hogy szerencsétlenség híret jelentik, amely a Szajján történt. A Notre Dame hid közelében tegnap este két gőzös összecsapott, amelyek Anteil és a belső város közt közvetítik a forgalmat. A gőzösek tele voltak utasokkal, akik közt nagy riadalom keletkezett, de szerencsére az utasokat mind meg lehetett menteni. Heten megsérültek, a két gőzös elsüllyedt.

— **Baleset.** Székesfejevárról táviratozzák: *Janota* Szaniszló 69. gyalogezredbeli főhadnagy, állomástisztt tegnap a lovassági laktanya lovasiskolájában oly szerencsétlenül bukott le lováról, hogy jobb lábát két helyen eltörte. A főhadnagyot a közeli csapatkórházba szállították.

— **A rendőrség hírei.** *Merénylő napszám.* *Tóth Vilmos* napszámis tegnap este a Damok-utca 3. sz. alatt levő szőlőteleben dulakodás közben balfával elévőlegesen megsebesítette *Németh János* napszámist. Tóthot letartóztatták. — *Megszökött fejenc.* *Sárközy* Balint élethossziglan elítélt fejenc megszökött a lipótvári fegyházból. A rendőrség keresi.

— **Tortajada.** A világ leghíresebb tancosnője: *Tortajada*, akinek jövetejét előre is nagy plakátok hirdetik, e hó 16-án lép fel először a Fővárosi Orfeumban. A világhírű tancosnő és beutató fellépéseit rendszeres helyreket mellett rendezi az Orfeum, hoott *Tortajada* fellépésénél minden nagy városban fel szokták emelni a helyarákat. Manapság *Tortajada* nagyobb hírnevű mint maga *Saharót* és minden variété-színházban mint pataul vonzerő szerepel. A közönség már előre is nagyon érdeklődik a tancosnő vendégszerelésére iránt. *Waldmann* igazgatónak csak rövid tizenöt napra sikerült a hírneves tancosnő horribilis fellépti díjak ellenében megvennie.

(x) **Levegő, tiszta levegő.** Ez minden hurfős betegségben szenvedőnek a jelszava. Ama sok ezer embernek, akiket foglalkozások avagy más tényezők abban gátnak, hogy erős, heves vidéket vagy tengeri fürdőt választssanak hosszabb tartózkodásra, a „*Sirolin*” valóságos áldás. Már rövid használat után — naponta 3—4 teáskanállal — szűnik a köhögés, kevesedik a köpet, könnyebbül a légzés, javul az étvágy és a test sуйának emelkedése észlelhető. De még azoknak is, akik vagyoni viszonyaiknál fogva képesek légkúrát használni avagy sanatoriumot felkeresni, a „*Sirolin*” állandó kísérőjük legyen.

(x) **A karácsony.** A karácsonyi bevásárlás nem okoz már gondot. *Kertész Tódor* műiparúri üzletének 30 kirakat-ablakában minden izlést kielégítő tárgyak dus választékban találhatók. *Karácsonyi* bevásárlása előtt senki se mulassza el a valóban tündéres karácsonyi kiállítását megtekinteni, mely *Kertész Tódor* rakárában és kirakataiban a *Kristóf-téren* található. *Karácsonyi* árjegyzékét vidékre is ingyen és bérmentve küldi.

(x) **Bob hashajtó a legkellemesebb** (10 fillér.)

(x) **Játékkülönlegességek** *Kertész Tódornál.*

SZÍNHÁZ, ZENE

— **A „Roland” két szerzője.** A késő utókor bizonyára a legendák ködével fogja körülvenni a németek ambiciózus és talentumos császárt. A melléknevek egész sorát fogja reáhalmozni és lesz belőle „Nagy-, Jó-, Művészelek-, Dicső- Tehetséges stb. Vilmos. S mennél hátrábbtolódik a muliba korszakunk, mennél homályosabbakká válnak a gyarló emberi vonások a császár nemes karakteréből, annál több rajongás és lojalis szeretet fog személyéhez kapcsolódni. S talán eljön az az idő, amikor a német utódek ki fogják redíteni, hogy Vilmos császár a „Berlini Roland” egyik szerzője is volt. A császárnak csak arra a nyilatkozására fogunk a kutatóknak hivatkozni, amelyet *Leoncavallo* szerencsés reklámjoga, operájának főpróbáján tett. Odafordult ugyanis az olasz zeneszerzőhöz és diadalittos arccal jelentette ki: „Nos, mit szól az ideámhoz, ugye-nagyszerű volt! S *Leoncavallo* szerényen meghajolt és hálás mosolyal köszöntö meg a felesleges ur ideáját. Manapság nem ritka dolog, hogy különösen színpadi termékeknl az, aki a témát, az eszmét adja, de a formához és kidolgozáshoz semmi köze, mint társzerző szerepel. A német császár ezuttal nagyon szerény volt és nem kért abból a dicsőségől, amelyben anyai része volt a „Sang an Agein” komponálásánál. Pedig megtette volna ezuttal is, mert valósággal az ő feiügyekje alatt dolgozott a szerző, az elkester, a rendező, az összes szereplőszemélyzet s a díszletező kar. Vilmos császár ezuttal csak az eszme kitalálását vindikálta magának, — még pedig joggal, de egyrészt szeretettel tapsolt *Leoncavallo*nak és a következőket jegyezte meg róla: „Látszik, hogy a *Komponista Romeo és Julia házából származik.*” Míndez a főpróbán történt meg, ahol, a nézőtérben csak két ember ült és hallgatta végig az egész operát: a német császár és *Bül low* kancellár.

Mint egy táviratunk éjjel Berlinből jelenti, az opera bemutatója szenzációs sikerű volt. Megjelent az egész udvar, csak a császárné nem, aki botog.

**** A kocskopásztor.** A M. kir. Operaházban a hónap 14-én, szerdán este 7 órakor tartják meg Dupont Gábor *A kocskopásztor* (La Cabrera) című egyfelvonásos dalművének a jelmezes főpróbáját, amelyhez csak meghívott közönség jelenhetik meg.

**** Kubelik Madridban.** Madridból táviratozva tudósítunk: Kubelik, a hírneves hegedűművész, aki jelenleg művész-körutón van, tegnap este Madridban hangversenyzett. A siker óriási volt; a közönség valóságos ekstázisban tört ki minden egyes programpon után. A mai napilapok tele vannak a szenzációs siker felülról és Kubelik dicsőítésével.

**** Az orosz. m. kir. színművészeti akadémiája** növendékei folyó hó 18-án, vasárnap tartják a Várszínházban Csizmadia Teréz tanárnő vezetésével második vizsgálati előadásukat. Ez alkalommal színpadra kerül Csiky Gergely 4 felvonásos vizjátka, „Mukányi”, melyben a főbb szerepeket Báthory Mária, Brád Margit, Halász Ilona, Harsányi Margit, Gergely Ilona, Kovács Margit, Bodonyi Béla, Garaszi Sándor, Gedó Gusztáv, Hajdu József és Thurányszky Lucina játsszák.

**** Hangverseny.** A Kemény-Sabathie négyes második kamaraszíne. pénteken, december 16-án este 7 és fél órakor lesz a Royal-szálló termében. A hangversenyen Schmidt-Koehne dalénekes is közreműködik. Jegyek a „Harmonia” zeneműkereskedésben kaphatók.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

© A Magyar Iparművészeti Társulat választmányáa Szalay Imre elnökségével ülést tartott, melyen az elnök bejelentette, hogy a belügyminiszter jóváhagyta az alapszabályok módosítását és ezzel a választmány viz új tervezéne megvalósítását. Az új tagokat az elnök melegen üdvözlölte és támogatásukat kérte. Györgyi Kálmán főtitkár jelentette, hogy a karácsonyi kiállításon résztvevő kiállítóinak száma 107, ami az előző évvel szemben emelkedést mutat. A kiállításhoz eddig 24.257 ingyenes és 473 fizető látogatója volt. A kiállított tárgyak közül elkeltek mintegy 10.000 korona értékű, megrendeltek 2000 korona műtárgyat. Ezenkívül a király, az Iparművészeti múzeum és a múzeumok országos főfelügyelősége részére nagyobb vásárlások várhatóak, úgy hogy az eladások révén előreláthatólag közel 40.000 korona fog befolyjni. A főtitkár aztán jelentette, hogy a társulat a jövő évben három vidéki városban rendez iparművészeti kiállítást és pedig Aradon április hónapban, Kolozsvárott májusban és Kaposvárott szeptemberben. A választmány a három kiállítás előkészítésével és a költségvetés sűrűs elkészítésével a kiállítási bizottságot bízta meg. A kultuszminiszter által alapított iparművészeti aranyérem zsűrijébe Szalay Imrét és Nádler Róbertet választották meg. A Trefort-plakett bemutatott mintáját, amely Berlin Lajos fiatal szobrászunknak rendkívül sikerült alkotása, a választmány egyhangulag elfogadta és megrendelés céljából kiadta a végrehajtó-bizottságnak.

© Előadás a művészet köréből. A Magyar Építőművészek Szövetségében (Ferenciek-tere 7. I. 6.) pénteken, 16-án este fél 7 órakor Diener Dénes József előadást tart „A szepművészetek címen. Az általános érdekű művészi előadón az Építőművészek Szövetsége vendégeket is szívesen lát.

© A Műcsarnokból. A Képzőművészeti Társulat téli kiállítására kifizűzött Vaszary-díj és Röck-jutalom bíráló-bizottságai tegnap tartották meg bíráló ülésüket. A báró Forster Gyula alelnök által alapított Vaszary-díjra pályázó művészek munkái közül csupán két olyan festmény van kiállítva, amelyek minden tekintetben megfelelnek a pályázati feltételeknek; de miután a zsűri egyiket sem tartotta egészen érdemesnek a pályadíjra, így a díjat ezuttal sem ítélték oda. A Röck-jutalmat egyhangú döntés alapján Kallós Ede nyerte el a Kozma-féle siremlék részletével.

© Dohánytermelők Zsebnaptára. Szerkeszti és kiadja Daróczi Vilmos. A „Dohánytermelők Zsebnaptára”-nak ez a második évfolyama és valószínű, hogy már annál a közkeletűségénél fogva, melyben tavaly a dohánytermelők és az illetékes körök részeseült, az idén is kedvelt olvasmánya lesz a dohánytermelőkkel foglalkozóknak. A díszes kiállítás 216 oldalra terjedő naptár megrendelhető a „Magyar Dohányügy” kiadóhivatalában.

© Magyar Döntvénytár. A Grecsák Károly kuriai bíró szerkesztésében és Politzer Zsigmond és fia könyvkereskedő cég kiadásában megjelent „Magyar Döntvénytár”-nak megjelent a harmadik kötet, amelynek tartalmát a végrehajtási eljárás, örökösödési eljárás, bírói felelősség, ügyvédi rendtartás és közjegyzői törvény anyagára vonatkozó felsőbbbírói határozatok képezik, a vonatkozó törvények szerint összeállítva. Az egyes határozatok a vonatkozó törvényekkel és összefüggéseikkel vonatkozóan igen szükséges magyarázó jegyzeteket kísérik. Ennek a kötetnek is, úgy mint az előbbieknek, előnyei a könnyű áttekinthető elrendezés, amely a művet a gyakorlatban kiválóan használhatóvá teszi, de ezenkívül az anyagnak kitűnő kritikai feldolgozása, a ma érvényes jogállapotnak és álláspontnak előterbe helyezése és a hatályon kívül helyezett döntvényeknek kiegészítése, amely előnyök a művet feltétlenül megbízhatóvá és használatát rendkívül könnyelművé teszik. A most megjelent harmadik kötetnek az örökösödési eljárás, bírói felelősség, ügyvédi rendtartás és közjegyzői törvény anyagára vonatkozó részét Grecsák Károly kuriai bíró, a végrehajtási eljárásra vonatkozó részét pedig dr. Lullosevits János, a kuriahoz beosztott táblai bíró és dr. Tóth Péter kir. albiró állították össze. A munka 9 kötetre van tervezve, előfizetési ára angol kötésben 100 korona, egyes kötet ára 12 korona.

© Matematikai és fizikai társulat. A matematikai és fizikai társulat december 15-án délután hat órakor a fizikai intézetben (Eszterházy-utca 3.) ülést tart, amelyen Bodola Lajos és Bekes Manó tartanak előadást. Az ülés után társasúcsóra lesz az Országos Kaszinóban.

Nyiltér.

E rovatban közléteket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Legelegánsabb uri ruhákat
fégdívtasabb kiállításban, valamint előnyös ruhabörletet ajánl
TILLER MÓR és TÁRSA
és. és kir. udvari szállító
Budapest, IV. kerület Váci-utca 35. szám.

A MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS
egyik alkalmatosságának összehasonlítása:

	Málnási	Vichy	Gleichenberg	Selters
Natr. bicarbon	10-6833	4-7822	2-3122	1-2061
Calciumium	3-9820	0-3245	1-2316	2-2344
Calcium bicarbon	0-2805	0-4346	0-3542	0-4435
Magnes bicarbon	0-4580	0-2928	0-4743	0-2054

A málnási siculia gyógyforrás tehát a legjobb.
Főraktár Budapest: **LUX MIHALY** Múzeum-kört 7. Telefon 672.

Sirolin
A LEGHÍVÁLTAB TÁRÁK ÉS ORVOSOKTÓL AJÁNLVA:
TÖDŐBÁJOK A LÉGZŐSZERVEK IDŐT KATARRHUSAI
SCROPHILUS INFLUENZA ELFER. VALDÍR CSAN ERÉDÉN DÍVEGKEN.

TÖRVÉNSZÉK

§§ Csizmadia Sándor az esküdtsek előtt. Osztálygyűlésre való ígétással vádoíva állt ma a budapesti esküdtsek előtt Csizmadia Sándor, a zseniális szocialista poéta. A múlt év márciusában Schwarcz Richárd nyomozás *Mórcius* címen egy füzetet adott ki, amelybe többek közt Csizmadia Sándor *Forradalom* címen egy verset írt. Az ügyesség a füzetnek csaknem valamennyi közleményében ígétást látott, mivel azonban a vizsgálat nem tudta kideríteni a költemények íróit, csak Csizmadia és a kiadó Schwarcz Richárd került a bíróság elé. Az esküdtsek azonban a mai tárgyaláson csak Schwarczot mondták ki bűnösnek; a bíróság ennél fogva Csizmadia Sándort *felmentette*, Schwarcz Richárdot pedig tizenháromezer forint fogságra ítélté.

§§ Valasek kegyelmi kérvénye. Valasek János ügyvédet az ország képviselőit a pozsonyi kir. ítélőtábla tudvalegőleg egy évi államfogságra ítélté, a magyar nemzetiség ellen elkövetett ígétás miatt és Valasek, aki ezt a fogságot nov. 15-én már megkezdte, a felségfolyamodványban a büntetés hátralevő részének kegyelemből való engedését kérte a királytól s ezt a kérését kedvezőtlen egészségügyi állapottal olokozta meg.

§§ Tizenkétévi kényszermunka. Kazánbél (Oroszország) jelentik, hogy ma hoztak ítéletet Sztóján bűnperében, aki egy apácakolostorból a

csodatévő Mária-képet ellopta. Arról a híres szentképről van szó, amelyet 1773-ban még *Pugacse* is megkímélt, amidőn Kazánt meghódította és amelynek mását a Romanovok házilobogójukon használták. Sztóján a képről volt drágaköveket leszedte és a képet elégette. A törvényszék tizenkétévi kényszermunkára ítélté.

— Megvádalmazott törvénszék. Trancsénból táviratozozzuk: Svetsky István alsó-szerve 21 éves cipész egy nemzetiégi perből kifolyólag, amelyben a nyitrai törvénszék előtt mint tanu szerepelt, azzal vádolta meg ezt a törvénszékét hogy vádjú helyi tót hírlapban, hogy a főtárgyalási jegyzőkönyvet 64 helyen meghamisította. A pozsonyi kir. esküdtbírósg most a vádlottat nyílvános rágalmazás vétségében bűnösnek találta és három havi fogságra és 1000 korona pénzbüntetésre ítélté.

TÁVIRATOK

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, december 13. Joachim Ökumenikus patriarka tegnap a Jildizben jegyzéket nyújtott át; melyben kifejtji, hogy a kormánynak nincs joga belső igazgatási kérdésekre avatkozní és ha ez csak a patriarka joga, ha bírja a közös tanács többségét. A tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy a patriarkátus kérdésének megvizsgálását Abdurraman baba kultuszminiszterből, Turkán baba vakufminiszterből és Nendullah baba belügyminiszterből, valamint a minisztertanács elnökéből összeállított bizottságra bízta. Ha a bizottságban a nagyvezér elnököl, akkor a többség, ha pedig nem elnököl, akkor a bizottsági szavazatok egyenlősége dönt a patriarka javára. A zsinat harmadik kinevezett tagja, a trapezunti metropolita ideérkezett és itt megkezdte működését.

Konstantinápoly, december 13. Az onente Faltalmak a bandák üzelméi és a macedóniai keresztény nemzetiségek küzdelmére vonatkozólag tett lépéseikkel csatlakozott a többi nagykövetség is.

Konstantinápoly, december 13. Az onente nagykövetségek a portához ma intézett feleletikben ragaszkodnak álláspontjukhoz, azaz ahhoz, hogy a macedon oszondorség idegen tisztjeinek száma szaporítandó.

Konstantinápoly, december 13. Arra a jelentésre, hogy *újabb görög bandák* készülnek a határon átlépni, a porta ma távirati megbízást adott athéni követségnek, hogy *tegyen komoly lépéseket*.

A valenciai zavargások.

Madrid, december 13. A képviselőházban a köztársasági képviselők megintrepelláltak a kormányt a *valenciai zavargások* miatt. Az interpellálók heves hangja óriási izgatottságot kelteit. A botnyarák még egyre tartanak és az elnök zárt ülést rendelt el. A republikánus képviselők első sorban azon panaszkodtak, hogy a tegnapi tüntetéseknek a *klerikalisk forró vizet öntötték le a republikánusokat*.

KÜLFÖLDI ERTEKTÖZSÉK

Berlin, december 13. 4.2%-os papírjárdék — 4% osztr. aranyjárdék 11.190 Osztr. hitelrészv. 211.20 Déli vasút 17.75 Orosz bankjegyet 216.10 4% új orosz kölcsön — Disconto-Commandit 191.80 Dynamit Trust 192.50 Harpeni 214.80 4.2% osztr.-járdék 69.10 4% magy. aranyjárdék 99.80 Magy. koronajár. 98.10 Osztr. m. áll. vasút 138.90 Bécsi váltóár 84.95 Osztr. járdék 104.75 Alt. Villamos, Edison 223. — Gelsenkircheni 228.75 Laurakohó 247. —

Frankfurt, december 13. 4.2% papírjárdék — 4% osztr. aranyjárdék 101.65 4% magy. aranyj. 99.85 Osztr. hitel részv. 211.60 Osztr. m. áll. vasút 138.60 Északnyugoti vasút 108. — Buxtehadi vasút — Londoni váltóár 903.55 Bécsi Bankvevén 141.60 Villamos részvény 150.50 3% m. arany. kölcsön 85.20 4.2% osztr.-járdék 100.45 Osztr. koronajárdék 100.20 Magyar koronajár. 99.10 Osztr.-magyar bank 117.10 Déli vasút részvény — Elbevoigyi vasút 106. — Bécsi váltóár 849.66 Párisi váltóár 809.66 Union-bank — Alpeai bányarészv. 242.50

Páris, december 13. Osztr. magy. államvasút — Új török konzol 87.40 Egyiptomi járdék 105.10 Osztr. Lánderbank 484. — Párisi bank 12. 3% franczia jár. 98.80 Magyar aranyjár. 102.15 Déli vasút — Osztr. aranyjár. 101.50 Török sorsjegy 128.50 4% orosz járdék 105.05 Ottoman bank 594. — Osztr. földhitelintézet 13.80 Dohányrészvény 351. — Magyar jelzálogbank 662 —

REGÉNY

Detektiv-kisasszony.

Írta: OLD SLEUTH.

(6)

Ezzel magragadta az idegen karját és a víz felé vonta.

— Kegyelem! — kérte az idegen,

— De Henry csak nevetett.

— Kegyelem!

— Meg kell halnia!

— Kíméljen, hisz csak egy szegény asszony vagyok.

Wilbur Henry meghökken. Még egyszer leültette az idegent, aztán egész nyugodtan kérdezte:

— Hát maga asszony?

— Igen.

— És miért jött ide?

— Meg akartam menteni.

— Engem?

— Igen!

— Mit érdeklí magát az, hogy én ülére vagy nem?

— Azt most nem mondhatom meg.

— Hát igazán asszony? Nőt nem tudok bántani. De egyet meg kell igérnie.

— Mindent megígér.

— Egy feltétel alatt életben hagyom.

— És mi volna az?

— A víz vonz magához és én mindjárt megyek. De ön esküdjék meg, hogy nem árulja el, mi lett Wilbur Henryből.

— Tehát a legszilárdabban elhatározta, hogy meg fog halni?

— Igen!

— Akkor én is ünnel megyek, így aztán nyugodt lehet, hogy eskümet megtartottam.

Henrynek ellát a szava. Ha most valaki azt mondta volna neki, hogy a bankban is rendben van mindennel, az sem lepte volna meg jobban.

Egy pillanatig határozatlanul állt ott, de akkor az idegen karjára tette kezét.

HATODIK FEJEZET.

Detektiv-kisasszony mint mentőangyal.

— Wilbur Henry, mondta neki ekkor az előtte ülő állítólagos nő, önnek nincs szüksége arra, hogy meghaljon. Én tudok mindent.

— Ön tudja az én legrejtettebb titkomat? Hogyan értem ezt?

— Tehát emiatt akart öngyilkossá lenni?

— Ha tudja az igazat, akkor azt is tudja, hogy engem nem lehet megmenteni.

— Én az ellekezőről vagyok meggyőződve.

— Hogyan tudta meg nagy bajomat?

— Azt majd később mondom el önök, egyelőre elégedjék meg azzal, hogy be akarom bizonyítani ártatlanságát.

— Az én ártatlanságomat? Az Istenre kérem, mondja már meg, hogy ki és mi ön?

— Az nem tartozik a dologhoz, én nemcsak életét, de becsületét is meg akarom menteni.

— Ön határozottan igen rejtélyes nő. De tulajdonképpen miért érdeklődik annyira az én ügyem iránt?

— Ezt is megtudja majd később. Most egyelőre ígérje meg, hogy férfiasan fog viselkedni és így jöjjön el a víztől. Huh, berzadok, ha arra gondolok, hogy mi történhetett volna.

— Ha ön igazán nő, miért jár férfi ruhában?

— Most azt sem árulhatom el.

— És ön azt mondja, hogy be tudja bizonyítani ártatlanságomat?

— Mindenesetre.

— Akkor nem ismeri titkomat.

Ebben a pillanatban léptek zaja hallatszott. Mindketten megfordultak és akkor vették észre, hogy két rendőr tartott feléjük.

— Mit csinálnak ily későn itt a víz mellett, kérdezte az egyik.

— Éppen hazafelé készülődünk, felelte Cecile Kaete szárazon.

— Akkor jöjjenek velünk az örségre és igazolják magukat.

Wilbur Henry ebben a pillanatban átkozta az idegent, ki oly titokzatos módon mentette meg életét.

De mielőtt még tovább gondolkozhatott volna, az idegen nő a rendőrhöz lépett, egy pár szót sügött a fiúbe és aztán mindketten oly nyugodtan távoztak, mintha a rendőrkapitánytól parancsot kaptak volna.

— Nos, most már kövessen — mondta ezután az idegen Wilbur Henrynek.

Henryban felébredt a kíváncsiság és elhatározta, hogy követi az idegen nőt.

Mindenesetre nagyon különös kaland előtt áll, gondolta magában és ettől a pillanattól kezdve gondolatai normális mederbe terelődtek és egyelőre nem gondolt többet az öngyilkosságra.

Detektiv-kisasszony valamit elhatározott magában és feltette, hogy azon az éjszakán keresztül is viszi szándékát. Ebben az állózetében jól ismerték őt egy bizonyos szállodában és ott általában csak „a Kis Ferenc”-nek hívták. A szállodában senki sem sejtette, de nem is kérdezte, hogy nő-e vagy férfi. Véletlenül az említett szálloda nem volt nagyon messze onnan, ahol majdnem egy róme dráma játszódott le.

Wilbur Henry követte különös vezetőjét, szilárdan eltökélve, hogy látni akarja a dolgok folyamatát, a nélkül, hogy felesleges kérdésekkel terhelje az idegen nőt.

Társnőjének sem igen volt kedve a beszélgetéshez és így hallgatva mentek egymás mellett.

Végre a szálloda elé értek. Henry ismerte ezt a hotelt és tudta, hogy ide nagybórára sportférnök szoktak jönni.

— Ide megyünk, szólott a nő.

Valami gyönyörű villant meg Henry agyában és önkénytelenül így kiáltott fel.

— Megálljon, miésoda célja van annak, hogy ön engem ide vezet?

— Négyesemköt akarok ünnel beszélni.

— Tudja miésoda hely ez?

— Természetesen! A sportl foglalkozók és a tolvajok főtárlakozási helye.

— És ön, mint nő, ide akar bemenni?

— Most férfi vagyok, értesse meg jól. És azok kívül most nem ismerek más helyiséget, ahová ilyen időben be lehetnek.

— Én nem bánom, ha ön nem fél, akkor mi aggasszon engem? — felelte Henry.

— Én nem félek, csak jöjjön velem, senki sem fog szólani hozzánk.

Detektiv-kisasszony már nagyon sok időt töltött el ebben a helyiségben és innen sok nyomra vezetett rá a bűnyegyekben kérelmő rendőrséget. Szeretett pedig oly jól játszotta, hogy ott tartózkodásának valódi célját sohasem tudta senki. Mindketten átmentek a vendéglőn, amely telve volt nem nagy bizalmat gerjesztő alakokkal.

Néhányan kösönt az idegen, némelyeknek pedig csak biccentett a fejével.

Henry követte rejtélyes vezetőjét, egyszerre egy kivilágított folyosóhoz értek. Néhány lépésön feléled haladva, egy másik folyosóra értek és addig mentek, míg egy számozott ajtóhoz nem értek.

A rejtélyes nő megfogta az ajtó kilincsét, mintha be akarna menni — ekkor Henry újra gondolkozni kezdett.

— Vajon helyesen cselekszem-e, ha bemegyek?

— Kétségbeesett esetekben kétségbeesett eszközökhöz kell fordulni, volt a válasz. Ez a kamara nagyon alkalmas a beszélgetésre.

Türemetlen mozdulattal nyitotta ki az ajtót és belépett.

Henry minden vonakodás nélkül követte.

A szobában nem volt más butor, csak egy asztal és két szék.

Detektiv-kisasszony a székek egyikére mutatott.

— Fogadjon helyet.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Tanfolyam Öbúdán. Tegnap nyílt meg az Öbúdi honvédelelmezési raktár helyiségrében a bérleti uton való katonai ellátás rendszerének és módjának ismeretése érdekében a földmivelésügyi miniszter által a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg szervezett tanfolyam. A tanfolyamot a földmivelésügyi miniszter nevében Tervey Imre miniszteri tanácsos nyitotta meg, hangsúlyozva megnyitó beszédében, hogy gazdáink nagyon rá vannak utalva arra, hogy termékeik teljes árát megkapják s lehetőleg kiküszöböljék a közvetítést mindenütt, ahol az indokolatlan és szükségtelen. A katonai bérleti ellátásban nálunk eddig a gazdaságosság alig vett részt, mert nem ismerte a vele járó kezelési formásokat a katonai követelményeket. A földmivelésügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg a katonai ellátás körül általában fennálló tájékozatlanság megszüntetése iránt már előzőleg igyekezett a kézi bevételek rendszerét lehető tág körben ismertetni. A tanfolyamot a honvéd hadbizottság egyik agilis tagja, Bernolák hadbiztos vezeti.

Vásárocsarnok. (Vámos és Bruszt hatóság! közöttök üzleti jelentése.) A mai hetivásáron ki-elégítő hozatalok és megfelelően vételek mellett jó forgalom volt. Részleteiben a következőleg alakult az üzlet: *Husfélék:* vidéki marhahús eleje 60—70, hátulja 70—96 korona 100 kilogrammonként. Öltöt borjúk búrban hosszan mérve súlylevonás nélkül 80—100 fillérrel voltak forgalomban kilénként minőség szerint. Lehúzott sertésűs I. r. 96—104, II. r. 80—90, sertések szalonával I. r. 100—106, II. r. 90—96 korona 100 kilogrammonként. Szépen, tisztán kezelt szopós malacok kilója 1.20—1.40, süldők kilója 1.00—1.20 fillér. Juhhús I. r. 50—60, II. r. 30—50 fillér kilónként. *Vadfélék:* Szarvas 64—68, vaddisznó 60—100 fillér kilója. Özekek még mindig tul van halmozva a piac és az ár ma egész 80 fillérig hanyatlott. Nagy nyulak darabja 2.30—2.50, fogoly párja 1.80—2.—, fácár párja 5.20—6 korona. *Tojás:* I. r. friss telt tojás 96—100, gyengébb minőségű 94—95, jó meszes 72—80, apadt 84—86, piszkos 88—90 korona eredeti ládánként. *Tejtermékek:* I. r. szövetkezett tevaj 2.40—2.60, jó friss főzővaj 1.80—1.90, friss tehénturó 24—28 fillér kilója. *Vágott baromfiban* csakis I. r. árú adható el nehézség nélkül és ma I. r. hízott ludakért 1.12—1.20, II. r. 90—1.04 fillért fizettek a verők kilónként. *Gyümölcsfélékben* élénk az üzlet és ma I. r. nemes fajalma 32—40, II. r. 20—24; körte I. r. válogatott 60—80, II. r. 32—40; főző körte 28—30 korona 100 kilogrammonként. *Dió válogatott* I. r. világos 40—50, II. r. 30—35, *sőtét* 24—28 korona 100 kilogrammonként. *Csurogtatott akácmező* 88—96 korona 100 kilogrammonként. *Burgonyu:* nagygyümös, válogatott, egészséges rózsá 8—8.50, sárga 8.50—9, fehér 4.80—5.20 korona 100 kilogrammonként. *Egészséges nagygyümös makói faj* vöröshagyma 20—21 korona 100 kilogrammonként. *Délgymölcsektől* vidékre a következő áron szállítunk: I. r. narancs 200-as 7.50, 300-as 9.—, 360-as 8.50 korona; I. r. citrom 300-as 7.—, 360-as 7.40 korona ládája az Öbúdi.

Kőhányai sertésvásár. Magyar előrendő: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) 106—108 fillér, fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felül súlylan) 109—110 fillér, fiatal közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlylan) 109—110 fillér. Kőnyú (páronként 250 kilogramm) 180—109 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg felüli súlylan) 107—108 fillérig. Kőnyú (páronként 240 kilogramm terjedő súlylan) 105—106 fillérig. Sertésfészák: 1904. évi decem. ber hónap 11. napján volt készlet 31343 db. 1904. decem. ber hónap 12. napján felhajtalt 492 darab. 1904. decem. ber hónap 13. napján elszállított 989 darab. 1904. decem. ber hónap 13. napjára maradt készletben 30846 darab. — A hízott sertésüzlet irányzata: csendes.

Bécsi sertésvásár. A mai vásárra felhajtalt 4922 szűd. 2771 közepnehéz és 3107 nehéz sertés. Jegyzékek kilónként 65 súlylan (a fogvasztási adó hely számítás): előrendő sertés 100—102 fillér, kivételesen 103 fillér, közepserű és idős 94—98 fillér, kőnyú sertés 86—92 fillér, fiatal sertés 70—90 fillér.

Aru- és értéktőzsde.

— Decem. ber 13. —

A budapesti gabonátőzsde.

Készbuza mérésékel kiadát és tovább is korlátolt értékelv mellett ma nyugodt irányzatu volt. Elkelt circa 8000 nm. változatlan áron.

Elszadtott:

Buza: Tiszavidéki: 300 q. 81 k. 10.35 K 600 q. 80 k. 10.45 K. Budára, 300 q. 80 k. 10.275 K, 300 q. 80 k. 10.325 K. 100 q. 80 k. 10.275 K, 100 q. 78⁵ k. 10.10 K. kev., mind három hónapra.

Hartai: 200 q, 79 K, 10,40 K, 300 q, 79 k, 10,40 K, 100 q, 78 k, 10,40 K, 300 q, 78 k, 10,40 K, jan. szállítás Felsőmagyarországi: 100 q, 77,2 k, 10 K, három hónapra. Bácskai: 2700 q, 76 k, 10,10 K, három hónapra. Ócecsi: 2400 q, 75,7 k, 10,15 K, három hónapra. Zab: 100 q, 7,05 K, 100 q, 7,19 K, 100 q, 7... K, készlettel...

A déli tőzsdén mérsékelt javulás állott be. Előfordult kötések: augusztus végére: Magyar aranyjárdék... Magyar hitelbank részvény, 803... 804,50 Jelzálogbank részv... Leszámitó bank részv... Rimamurányi vasútv. részv. 519,50... 518. Közuti vaspálya részv. 568,50-570,50 Városi vill. vasut... Osztrák hitelrészv. 673... 674... Osztrák-magyar államvasuti részvény 647,50... Déli vasut... koronán.

A helyi értékek piacán kedvező volt a hangulat. Forgalmában voltak: Magyar keresk. rt. 572-573 Orzágos közp. taktplár. vr. 1760... Kereskedelmi bank részvény 2995-3995 koronán.

Díjbitositások: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 6-8 korona, 8 napra 10-12 korona, decz. végére 10-12 korona.

Az utótőzsdén eszöndes volt az üzlet. Zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 673,25... Magyar hitelrészvény 804... Osztrák-magyar államvasut részv. 647,25 Déli vasut részv... Leszámitó bank részv. 464,50 Jelzálogbank részv... Rimamurányi vasútv. részv. 512,50... Közuti vaspálya részv. 570... Városi villamos vasuti részv. 339... Erzsébet szanatórium sorsjegyek... koronán.

A hivatalos zárlatok a következők voltak: Államadósság.

Table with columns: Buza, Állás, és a program ar, az el, az elogram ar, az el, az elogram ar. Rows include Tiszavideki, Fehérmezői, Pestvárosi, Bányai, Bácskai, Szász.

A készruvlat hivatalos árjegyzése.

Table with columns: Buza, Állás, és a program ar, az el, az elogram ar, az el, az elogram ar. Rows include Tiszavideki, Fehérmezői, Pestvárosi, Bányai, Bácskai, Szász.

Egyéb gabonamétek

Table with columns: Gabona, Ár, and other details. Rows include Rozs, Árpa, Köles, Zab, Tengeri, Borsó, Répce.

A budapesti terménytőzsdé.

Különféle termények hivatalos jegyzése: Készárú

Table with columns: Termény, Ár, and other details. Rows include Dicsőszendr, Szalonai városi légenszárított, Határidőre, Szilva, Szilva, Heremag.

A budapesti értéktőzsdé.

A mai tőzsdén alacsony külföldi jegyzések és a magyar parlament eseményei következtében nyomott volt a hangulat. Az értékek árfolyamai kezdetben gyöngültek, míg később visszavásárlások mérsékelt árjavulást idéztek elő. A forgalom eszöndes volt.

A helyi értékek piacán Pesti magyar kereskedelmi bank részvények voltak előtérben. Árfolyamuk a 40kérmelés hatása alatt tovább emelkedett.

Valuták és devizák irányzata változatlan, 20 frankos arany 19,65-19,11 kor. 20 márkás arany 23,50-23,58 korona. Francia bankjegy 95,2 - 95,50 korona. Német birodalmi bankjegy 117,52-117,92 korona.

Az előtőzsdé irányzata gyöngült. Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 674... 673,25 kor. Magyar hitelrészvény 805... 814,50 kor. Osztrák-magyar államvasut részv... 647,75 kor. Déli vasut... Jelzálogbank részv... Rimamurányi vasútv. részv. 519,50... Közuti vaspálya részv... Városi villamos vasut részv. Erzsébet Koronajárdék

szanatórium sorsjegye... Magyar villamosgás r.-t. részv... Salgótarjáni részv... Köszönbánya és téglagyár... Adria... Danubius... Kereskedelmi bank 2997-2993 koronán.

A déli tőzsdén mérsékelt javulás állott be. Előfordult kötések: augusztus végére: Magyar aranyjárdék... Magyar koronajárdék... Magyar hitelbank részvény, 803... 804,50 Jelzálogbank részv... Leszámitó bank részv... Rimamurányi vasútv. részv. 519,50... 518. Közuti vaspálya részv. 568,50-570,50 Városi vill. vasut... Osztrák hitelrészv. 673... 674... Osztrák-magyar államvasuti részvény 647,50... Déli vasut... koronán.

A helyi értékek piacán kedvező volt a hangulat. Forgalmában voltak: Magyar keresk. rt. 572-573 Orzágos közp. taktplár. vr. 1760... Kereskedelmi bank részvény 2995-3995 koronán.

Díjbitositások: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 6-8 korona, 8 napra 10-12 korona, decz. végére 10-12 korona.

Az utótőzsdén eszöndes volt az üzlet. Zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 673,25... Magyar hitelrészvény 804... Osztrák-magyar államvasut részv. 647,25 Déli vasut részv... Leszámitó bank részv. 464,50 Jelzálogbank részv... Rimamurányi vasútv. részv. 512,50... Közuti vaspálya részv. 570... Városi villamos vasuti részv. 339... Erzsébet szanatórium sorsjegyek... koronán.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Table with columns: Pénz, Ár, and other details. Rows include Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító-társaságok, Malmok, Bányák és téglagyárak, Különféle vállalatok részvényei, Készlekedési vállalatok részvényei, Sorsjegyek, Pénzmekek.

Vasmű- és gépgyár-részvényesek. Table with columns: Vasmű, Gépgyár, Árfolyam, and other details.

A bécsi gabonatózsdé.

Lánya külföldi jegyzések és enyhe időjárás oka azára változatlanul szilárd az irányzat.

A bécsi értéktőzsdé.

A magyar parlamenti botrányok és a newyorki tőzsdén kibört újabb pánik nyomozható hatást gyakoroltak az irányzatra. Az üzlet eszöndes volt. Főleg Osztrák hitel és Államvasut részvények szenvedtek erősebb árcaesát. Alpei bányája és Angolbank részvényekben kereslet volt. A sorompóban is eszöndes volt az üzlet.

Jegyzések: Osztrák hitelrészvény 674,25-673... kor. Magyar hitelrészv. 804... 808,25 kor. Angolbank 291,25-292,25 korona. Alpei bányarészvény 488,50-489,75 kor. Uzm k-magyar államvasut részv. 648... 647,25 kor. Rimamurányi vasmű részv. 513,75-513... kor. Májtusi járadék 100,05 kor. Magyar aranyjárdék 118,70 kor. Magyar koronajárdék 98,15 kor. Osztrák koronajárdék 100,25 kor. Dobány részv. 327... Török sorsjegy 131... 131,50 Adria... Magy. általános közszönbánya... Eszackmagy. közszönb... korona.

A déli tőzsdén megszilárdultak az árfolyamok amikor budapesti számlára Osztrák hitelrészvényekben vételek történtek. Berlinből jelentik, hogy a bányarészvények a newyorki pánik hatása alatt rohamosan hanyatlottak. Az üzlet eszöndes volt.

Jegyzések: Osztrák hitelrészvény 673,25... kor. Magyar hitelrészvény... 803,50 kor. Umnonbank... kor. Angolbank részv. 292,25... kor. Osztrák magyar államvasut részv. 647,50... Déli vasut részv... kor. Magyar koronajárdék 98,20 kor. Alpei bányarészvény 487,50... kor. Rimamurányi vasmű részv. 513... kor. Török sorsjegy 131... kor. Májtusi járadék 100,05 kor. Osztrák koronajárdék 100,25 Dolány részv. 327... korona

A déli tőzsdé zárlat eszöndes, a magyar képviseletől közlöletéről elterjedt hírek kedvező megítélés alá estek. A magánszámotláb 3 3/4 - 3 7/8 százalék.

Jegyzések: Osztrák hitelrészvény 673,50... korona. Magyar hitelrészvény 802,50... korona. Angolbank 294,75 kor. Alpei bányarészvény 487,25... kor. Osztrák-magyar államvasut részvény 647,50... kor. Déli vasút részvény... 88,50 kor. Magyar aranyjárdék 118,70 kor. Magyar koronajárdék 98,20... kor. Osztrák koronajárdék 100,25 kor. Dobány részv. 325... Török sorsjegy 131... korona.

Napirend, 1904. december 14.

Naplár: Szerda, deczember 14. Róm. kath. r. Spir. Kánt. Prot.: Ubul. Görög-ország: (decz. 1.) Nahum, Zsidó: Tobeth 6. Nap kel: 7 óra 26 p. d. nyugszik: 3 óra 51 p. Hold kel: 11 óra 51 p. d. c., nyugszik: 4 óra 28 p. d. u. - A horvát miniszter fogad 4 órakor. - A képviselőház elnöke fogad 9 órakor. - A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. - A Kisfaludy-Társaság ülése az Akadémiaúiban délután 5 órakor. Szabad Egyetem. Cholnoky Jenő dr. előadása Kelet-Ázsiáról a központi egyetem kupaletérében 1 1/2 órakor. - Übellen-örösi szentle a közbiztonság huszárvezetőnek legényiségével a Mária Terézia laktanyában reggel 8 órakor. - Az Egyesült Lipótvárosi Polgári Kör társaságosója az Akadémia-utca 3. szám alatti helyiségében. - Hartman Arhur heggedűmivész hangversenye a Roxelban 3/4 órakor. Téli bírlak a városigeli műcsarnokban nyitva 9-4 óráig, belépődíj 1 kor. - Nemzeti Szalon téli kiállítása nyitva 9-8 óráig, belépődíj 50 fill. - Könnyes Kálmán művészeti szalonjának karácsonyi kiállítása (Nagyvezető-utca 37.) nyitva egész nap. - Uj művészeti szalon a Kocsakeméti-utca 3. szán alatt, nyitva egész nap. - Karácsonyi kiállítás az Iparművészeti Muzeumban nyitva 9-7 óráig. - Tölökonyozó mükedvelői kiállítás a király Kigyo-terélpátalójában, nyitva 10-8 óráig, belépődíj 50 fill. - Női munkálatok a Kigyo-teréi Thök-féle teremben, nyitva 9-12 és 2-7 óráig, belépődíj 40 fill. - Csipke és hímzés kiállítás a Nemzeti Muzeum kupolacsarnokában, nyitva 9-3 óráig, belépődíj 1 kor. - Radacs-és Rácsfürdők pályatereit meglekintetük a régi képviselőházban 9-1 óráig. - Világítási kiállítás a Technológiai Muzeumban, nyitva 9-12 és 6-9 óráig. - Nemzeti Muzeum képtára nyitva 9-1 óráig. - Országos képtár az Akadémiaúiban nyitva 9-1 óráig. - Földtani Muzeums (Stefánia-ut 14.) nyitva 9-1 óráig, belépődíj 1 kor. - Muzeumi könyvtár nyitva 9-4 óráig. - Akadémiai könyvtár nyitva 3-7 óráig. Egyetem könyvtár nyitva 9-12 és 3-8 óráig. - Műbarmatók Köré karácsonyi kiállítása naponta 11-7-g láttható IV. vécze-utca 25. l. alatt 40 fillér belépődíj mellett.

Kiadótladonosi A MAGYAR HIRLAPKIADO RÉSZEVTÁRSASÁG

Törlesztéses-kölcsönt

köztisztviselőknek egyint: Állami, megyei, városi hivatalnokoknak, katonatiszteknek, utóbbiaknak házassági övadásra is, vasúti hivatalnokoknak-nyugdíjasoknak, bírának, tanároknak: folyószámlájuk minden előleges költés nélkül, csupán kötelezvényre váltó nélkül) 10, 15, 20, 25 évi időtartamra kezessé nélkül 7 százalékos kamattal.

Jelzálog-kölcsönt

folyószámlák 1000 bírtokra fővárosi és nagyobb vidéki bíróságokra 50 évig terjedő tulajdonosi időre I. helyre 4% II. helyre 5 1/2% kamattal. — Továbbá törlesztéses

Váltó-kölcsönt

minden hitelképes egyéneknek 1000 koronától feljebb a legmagasabb összegig és a legelőnyösebb feltételek mellett.

Általános

Pénzügyi Tudósító

VIII., Kerepesi-ut 57. (Luther-návar). Alapított 1891. évben.

Ha szép bajuszt, szakállt és haját akar növesztetni, vagy azt akarja, hogy azok ki ne hulljanak, Végfőle bajusz vagy hajnövesztőt vegyen, melyek nem hasonlítanak össze más hajnövesztőkkel, melyeket az újságokban nagyon hirdetnek. Rövid idő alatt szép bajuszt és haját nyerhetni általában, mit számos közértes levele igazol. Bajusznövesztő 2 koronáért, a hajnövesztő 3 koronáért kapható. „Angyal” gyógyszerárban, Szolnok, Kaktusza-körút. — Raphael Török József gyógyszer. Epest, Király-utca 12. és minden gyógyszárban.

Dr. FÜREDI

Kórházi főorvos, katonai-, megyei- és kerületi pénztári főorvos, a Medjádíe rond lovagja stb.

Titkos betegségek

impotencia, nemi és rőli bajok legqualifikáltabb specialista. Rendel: 9-4, este 7-8; Epest, IV., Váci-utca 12. Vegyi- és górosól vizsgálat mellett, levél után is biztos gyógyszer. Mérsékelt díj.

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a

„TRIAS“

2-3 napi befecskendezéssel a folyás utóját és fájdalom nélkül felelősség mellett megszünteti. A legújabb s legelőnyösebb folyásban szenvedők is biztos gyógyulást remélhetnek. Férőknak kor. 2.72, nőknek 3 kor. 54 áll. beküldés után bormentve küldetk. Főszékhely: Váci-utca 12. Koronae. Raktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12. és a leg- több vidéki gyógyszerárban is kapható. — Előzetes vizsgálat mellett küldi Papp gyógyszer. Tiszaszentimre Fő-utca 22.

Egyedül az utolsó sorsjáték egyetlen osztályában vevőink

- a legnagyobb **600.000** kor.
- 400.000** „
- továbbá a **80.000** „
- 60.000** „

és még sok egyéb főnyereményt nálunk nyerték.

Sürgönyeim: Törökbank Budapest.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak kezelése alatt álló helyi érdekű vasutak vonalain 1903. évi augusztus hó 1-6-ól érvényes helyi díjszabáshoz (II. rész) 1903. évi január hó 1-vel egy új „Függelék” fog életbe lépni, melyben a gyulafehérvár-zalatnai, szentlőrinc-elatina-naticai, szombathely-rumi, torontáli, versec-kubini és temesvár-nagyszentmiklósi helyi érdekű vasutakon érvényes kedvezmények — az adómentességnek időközben történt lejárta folytán — a szokásos adópótlékkal feleltek.

Az eddig hirdetmény úján érvényben volt, valamint a jelkezdeményi jegyzékben foglalt egyes állandó jellegű kedvezmények ez alkalommal a függelékbe vétettek fel végül a díjszabásban időközben történt változtatások folytán szükségessé vált módosítások az egyes kedvezményeknél keresztül vezetettek.

Ezen új kiadás folytán a folyó évi január hó 1-től érvényes „Függelék” hatályon kívül helyeztetik.

Az új „Függelék” a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál (Budapest, VI., Csengery-utca 33.) és az üzletvezetőségeknél példányonként 1 koronáért lesz kapható.

Budapest, 1904. november hó.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazatik)

PLÖKL'S HAAR-SPORT

ANDRÁSSY UT 13.

Mielőtt ajándékot vésárolna, ne mltassa a megtekinteni a raktáryogó KARÁCSONYI KIÁLLITÁST. Szín megaszázlele ajándék.

Gyermekek- és társasjátékok, láterná magikák, képosonyok, szobna tornaszerek és gyermek ajándékok, ping-pong, asztali tenisz, jász-tennis, vívás, korcsolya, sál, atletika tornaszerek, turizmus- kellékek, vadász- felszerelések, gummi-áruk, Sárcezők, dr. Jäger tanár melo, kötőfék-áruk, bőrruházát, szőrmes állatbőrök, háztartási ajándékok stb. Gyöny. árak. Cs. éredlított karakonyfadszek újítárok minden éredlítettárral. II-es számú léda tartalmaz 151 dróbt 2-30 III-as számú léda tartalmaz 241 dróbt 3-1 léda, szállítólévi és csomagolási éem számítuk.

Veszünk zálogházi cédulákat

regi aranyat, ezüstöt és drágaköveket eladunk legolcsóbb árak mellett. 4 és 13 személyre való érvékeszlethez, arany és ezüst- neműek: a legolcsóbb árak mellett.

Képes árjegyzék ingyen és bormentve.

Grönberger Armin Béla 6r5kőssai órák és ékszerkereskedő IV., Váci-utca 30. sz. I. em. 62. Hars-bazár.

Ügyndörök,

kik sorajegyek részlet-fizetésre való eladásával foglalkoznak fix-tézssel felvételnek.

FLEISSG Bankház. Budapest, Erzsébet-körút 2.

Figyelem!

3 fnt 90 kr-ért 1 fnt 100 kr-ért melletl 1 kgr. finom zold kevet. 1 l. fin. braz. tea-rum, 1 cs. val. császár keverék tea, 1 cs. tea sármény és karacsonyia disz-csu-orka ADAM ARMIN fúszárak nagykereskedése Budapest, X., Bolgar-utca 20. sz.

KÉRJE

ingyen és bormentve garadon illosztrált Árjegyzékemet 300 ábrával órák, arany és ezüstárúkról Koronae. János első órágyár Brúx 1297. szám. (Schorsbráz). Vádl. n. k. h. borony romon tor. ora lánccsal 2 forint 25. 3 dró 6 fnt 50. Nincsen korlátozát 1 kiscerélys megmentve vagy a pénz vissza.

A 2277. sz. magyar szabadalom részese 1901 április 26-ól

„Barendezés soronlő gépeknél a sorból kiálló betűjegyeket és ismelfőző szedest tartalmazó sorok öntésére”, 22412 sz. 1901 június 28-ól

„Önműködő förlőszerveket Linotype-gépek számára”, 22377. sz. 1901 június 28-ól

„Elektromos készülék két vezetől test érintkezésének ellenőrzésére és jelzésére”, 22280. sz. 1900 március 15-61

„Újtások a betűsorok öntésére használt matricák összeállítására és szétszedésére és a betűsorok öntésére szolgáló Mergenthaler-féle szedőgépeken” Széves ajándék. „W. N. 7633” jelű alatt továbbit RUDOLF MOSSE, Wien, I., Sollerstätte 2.

A magyar királyi szabadalom osztálysorsjáték II. osztályának huzása

f. é. december hó 20. és 21-én.

Ezen XV. sorsjátékban rövid idő alatt még

14 millió 196.000 koronát

sorsolnak ki készpénzben.

A II. osztályu sorsjegyek árai:

(melyek már az I. osztályban játszottak):	Vételsorsjegyek új verőknek:
1/4 eredeti sorsj. kor. 20.—	1/4 eredeti sorsj. kor. 32.—
1/2 „ „ „ 10.—	1/2 „ „ „ 16.—
3/4 „ „ „ 5.—	3/4 „ „ „ 8.—
1 „ „ „ 2.50	1 „ „ „ 4.—

Török A. és Tsa

bankháza Budapestben.

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet.

Központ: **Teréz-körút 46/c.**

Fiókok: Váci-körút 4, Múzeum-körút II, Erzsébet-körút 54.

KRAUSZ HENRIK és Társai varrógep gyáriraktára

Budapest, IX., Ferenc-körút 7.

Legalkalmasabb társasági és újvízi ajándék egy varrógep mely minden családban nélkülözhetetlen. Csupán elsőrendű gyártmányt tartunk raktáron a nevelés kedvelő részletekben törlesztendő készpénzszedések mellett megfelelő árendümentny nyújtunk. Képes árjegyzék ingyen.

FÉRFI és NŐI nemi betegségek,

férfyengeség (impotencia) alapos gyógyszerelésre legolcsóbban ajánljuk

DR. KAJDACS

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig.

Budapest, IV., Kigyló-n. 5. (Klotild-pal. I. em.)

Levél után is biztos gyógyszer.

A postaosztály

üzletünkben kívánatra egy mintakabát beklüdesse után szétküld pontosan testhezalé. dívtalos kész vagy mérték után rendelt ruhákat legolcsóbb árral megküld. Kivánatra küldünk posztómintát és mértékutáni tást ingyen és bormentve. Nem megfelelő akadálytalanul kiseréveztik, esetleg a pénz visszafizetettik.

Rothberger Jakab, cs. és kir. udvari szálító, Budapest, Váci-utca 6. szám.

Minden sz6 egyzseri beiktatasa... Vastagabb betukbol 3 fill.

APRO HIRDETESEK

Kiadohivatal: V., Nador-utca 34.

Szerk. telef. 66-12. Igazg. telef. 842.

Fuok Kerepest-ut 34., Andrassy-ut 13., Keoskemoti-utca 8.

Kiadohivatali telefon-szam: 54-39

Levdheli tudakozasara nyen adunk felvilagositast, csak a valaszra szukseges delyeget kell mellkelni. Tudakozasoknat a hirdetes szamat a kiadohivattal mindig kozelni kell.

Levelezés.

VIDENI intelligens ugyes lakarokos... Vastagabb betukbol 3 fill.

NEKI! Aggodalommal lestem sorait... Vastagabb betukbol 3 fill.

Aliast keresok

18 EVES kizsaszony, aki a kereskedelmi... Vastagabb betukbol 3 fill.

TANULI fiatal munkasok ajankoznak... Vastagabb betukbol 3 fill.

Betoltendo-aliasok

ALLAS' TERESOK ingyen kapjak az Orszagos Pal... Vastagabb betukbol 3 fill.

PALVIZAT

kidagargantasi allasokra, irod... Vastagabb betukbol 3 fill.

MAGANTISZTVISELOI

teljes cimkekkel ellatott szamus... Vastagabb betukbol 3 fill.

KONYVVETEL

Felvittek, kik allasos hajnal... Vastagabb betukbol 3 fill.

Oktatas.

Minden intelligens es takarokos... Vastagabb betukbol 3 fill.

GINNAZIUM

kereskedelmi, real- es polgari... Vastagabb betukbol 3 fill.

Berlet.

PINGPONGRAKTAR Vorli deszkazsava Kiraly-utca... Vastagabb betukbol 3 fill.

Butor.

ALKALMI VETEL keveset hasznalt mindenfele bu... Vastagabb betukbol 3 fill.

BORSZEKEKBEN es foteleken allando nagy rak... Vastagabb betukbol 3 fill.

SZALON GARNITURA asztalkirol, tovaabb egy obdoli... Vastagabb betukbol 3 fill.

Penz.

GYORS PENZKOLCSONT Ramlyi természetű kölcsönök... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT banktól gyorsan... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONKERT minden iranyban... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSON minden iranyban... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONKERT minden iranyban... Vastagabb betukbol 3 fill.

KESZPENKOLCSONT

kezes nulkol 8 korona havi tar... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT 400 koronad kezes nulkol is fo... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT bankol gyorsan... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

PENZKOLCSONT gyorsan kovezetek elovias... Vastagabb betukbol 3 fill.

ZALOGESZDUBAT

6000 aranyat, ezestot, regiseget... Vastagabb betukbol 3 fill.

GOLDSTEIN SIMON forraszba legujabb divat es mer... Vastagabb betukbol 3 fill.

SZEPL6 ES MAJFOFT elleu vilagihri Mme Hermine... Vastagabb betukbol 3 fill.

KINEK VAN TYUKSZEM? Hirdesje meg a Mme Hermine... Vastagabb betukbol 3 fill.

HAGYMAMAG maki faj kilonkent 3.50 kor... Vastagabb betukbol 3 fill.

EGESZEN INGYEN zomancsozott edenyt nem kapna... Vastagabb betukbol 3 fill.

DIO. Alenok szep es egészseges idel... Vastagabb betukbol 3 fill.

NEVJEGYEK, eljegyzesi es eskuvoti jelentek... Vastagabb betukbol 3 fill.

BORTELADAS! kullno zamatos feherbor 50 kor... Vastagabb betukbol 3 fill.

MUSTAR Edes magyar mustart 1 kilo... Vastagabb betukbol 3 fill.

OSZEMEGEZET 5 fillert 3.20 koronazart ber... Vastagabb betukbol 3 fill.

ZONGORATANVTANYOK felvittek napenként felvittek... Vastagabb betukbol 3 fill.

VENDEGL6 36 manesbol csapossnak... Vastagabb betukbol 3 fill.

VENDEGL6 36 manesbol csapossnak... Vastagabb betukbol 3 fill.

Feleto

6 K-tol fel, Ulster 8, Telikabat 10, Jaquet 4, Ferenc Jozsef kab. 6, Nadrag 4, Melleny 1, BOTTBERGER JAKAB-nal, Kristof-ter 2. sz.

KOKUSZSIR elsorendu, orthodox, keser, Do... Vastagabb betukbol 3 fill.

GOZSEKLOKESZLETEK szalmakazalozok, hasznalt es... Vastagabb betukbol 3 fill.

SINGER VARROEP nagyjon korban 14 fillert el... Vastagabb betukbol 3 fill.

ZONGORA rövid jo korban, maharonalnad... Vastagabb betukbol 3 fill.

HOLGYEK, szulezno, maszirozno, tandac... Vastagabb betukbol 3 fill.

Telikabat, smok, kiskopuro ferdnak elad... Vastagabb betukbol 3 fill.

CZIMBALOM pedales elado 55 forintert Jo... Vastagabb betukbol 3 fill.

GOLDSTEIN SIMON ferflanzba legujabb divat es mer... Vastagabb betukbol 3 fill.

LEGJOBB HARISNYA kolopamutok, Bresche es Rich... Vastagabb betukbol 3 fill.

KAVEMERES 50 liter tejfolyasztassal 150... Vastagabb betukbol 3 fill.

VENDEGL6 36 manesbol csapossnak... Vastagabb betukbol 3 fill.

VENDEGL6 36 manesbol csapossnak... Vastagabb betukbol 3 fill.

VENDEGL6 36 manesbol csapossnak... Vastagabb betukbol 3 fill.

Biztos gyogyulast keresoknek nemi betegseghben szenvednek... Dr. Garai Antal

Sok millio hever... Hiteles Merkur-t

Magnes-pastillat... ERENYI BELA „Diana” gyogysz.

Magyarnak Pecs! Nemetnek Becs!... SCHONWALD IMRE

Gyonyoru jatek babak... BABA-KLINIKA

Sok millio hever... Hiteles Merkur-t

Tiborcz kurucz... Korona 10.-

Millio holgy es ferfi hasznalja a „FEOL N”-t.